

ДОСЛІДНИЦЬКА СЛУЖБА
ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

ПУТІВНИК ПО ЗАКОНОДАВСТВУ
щодо документального забезпечення правотворчої діяльності
Верховної Ради України*

Анотація. У путівнику надано детальний огляд документального забезпечення правотворчої діяльності Верховної Ради України. Документи, які забезпечують правотворчу діяльність Верховної Ради України, згруповано за видами / типами (програмні документи публічної політики, аналітичні документи публічної політики, прогнозні документи публічної політики, законопроекти, супровідні документи до законопроекту, обов'язкові та інші експертизи законопроекту, висновки та матеріали) та за стадіями / етапами правотворчої діяльності (правовий моніторинг, планування правотворчої діяльності, попередній розгляд законопроектів, включення законопроекту до порядку денного сесії Верховної Ради України, перше, друге та третє читання законопроекту, його підписання, повторний розгляд, доведення до відома населення). Інтерактивна схема дозволяє оперативно знайти потрібну інформацію у сформованій таблиці.

Ключові слова: Верховна Рада України, Регламент Верховної Ради України, законодавчий процес, законодавча процедура, правотворча діяльність, законопроект.

3
ЗМІСТ

1. Вступ	4
2. Основна частина.....	4
2.1. Інтерактивна схема «Документальне забезпечення правотворчої діяльності Верховної Ради України».....	5
2.2. Алфавітний покажчик	104

1. Вступ

Правотворча діяльність є складною та багатостадійною, що, серед іншого, включає стадії законодавчого процесу, зокрема розроблення та прийняття нормативно-правових актів Верховної Ради України, в яких задіяна значна кількість учасників: суб'єкти правотворчої діяльності; суб'єкти правотворчої ініціативи; суб'єкти забезпечення правотворчої діяльності; заінтересовані особи.

Під час взаємодії цих учасників створюється значна кількість різних документів, що за своїм правовим змістом є формами документального забезпечення законодавчого процесу. Попри те, що ці документи видаються різними суб'єктами, є різними за видами і типами, формою і змістом, усі вони об'єднуються єдиною метою – розроблення та прийняття нормативно-правового акта Верховної Ради України, а тому є взаємопов'язаними та взаємообумовленими.

Документальне забезпечення розроблення та прийняття нормативно-правових актів Верховної Ради України є методологічно впорядкованою сукупністю способів, прийомів та форм документування кожного з етапів правотворчої діяльності, що крізь призму відповідних документів опосередковує та забезпечує документальний супровід правотворчого процесу.

Путівник містить відомості щодо правового регулювання, вимог до змісту та форми документів, які забезпечують правотворчу діяльність Верховної Ради України, суб'єктів, відповідальних за їх підготовку та прийняття, а також місця та значення таких документів у правотворчій діяльності загалом та законодавчій процедурі зокрема.

Путівник розрахований на народних депутатів України, працівників Апарату Верховної Ради України, помічників-консультантів народних депутатів України, а також усіх, хто цікавиться законодавчим процесом.

2. Основна частина

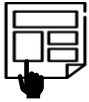
Основою Путівника є інтерактивна схема «Документальне забезпечення правотворчої діяльності Верховної Ради України».

Документи, які забезпечують правотворчу діяльність Верховної Ради України, згруповано за видами / типами (програмні документи публічної політики, аналітичні документи публічної політики, прогностичні документи публічної політики, законопроекти, супровідні документи до законопроекту, обов'язкові та інші експертизи законопроекту, висновки та матеріали) та за стадіями / етапами правотворчої діяльності (правовий моніторинг, планування правотворчої діяльності, попередній розгляд законопроектів, включення законопроекту до порядку денного сесії Верховної Ради України, перше, друге та третє читання законопроекту, його підписання, повторний розгляд з пропозиціями Президента України, доведення до відома населення). Кожна клітинка схеми містить перехресне посилання на опис відповідного документа, який супроводжується гіперактивними посиланнями на правове регулювання та, за наявності, зразки.

Для зручності пошуку потрібного документа в кінці путівника подається алфавітний покажчик.

2.1. Інтерактивна схема «Документальне забезпечення правотворчої діяльності Верховної Ради України»

Угода про коаліцію депутатських фракцій у Верховній Раді України (далі – Коаліційна угода) – є формою програмного документа публічної політики, що формується на основі узгодження політичних позицій об'єднаних у коаліцію депутатських фракцій і підписується головами депутатських фракцій, які зобов'язуються спільно виконувати її положення. Коаліційна угода має стратегічне значення, відображає пріоритетні напрями розвитку публічної політики у найважливіших сферах суспільного життя, зокрема: національної безпеки і оборони; захисту прав і свобод громадян України; публічної влади; боротьби з корупцією; правосуддя; зовнішньої політики; економіки; розвитку підприємництва; фінансів; інфраструктури та транспорту; розвитку освіти і науки, культури та духовності; охорони здоров'я тощо.

Коаліційна угода передбачає проведення відповідних реформ у співпраці з суб'єктами правотворчої ініціативи, зокрема Кабінетом Міністрів України. Програма діяльності Кабінету Міністрів України базується на узгоджених політичних позиціях та програмних завданнях коаліції депутатських фракцій у Верховній Раді України.

Коаліційна угода може містити, зокрема:

- загальні положення щодо напрямів проведення відповідних реформ;
- положення про прийняття конкретних законів;
- визначення строків реалізації положень щодо прийняття певних законів.

Правове регулювання

- [ст. 83](#) Конституції України
- [пп. «б» п. 1 ч. 2 ст.23](#) Закону України «Про правотворчу діяльність»
- [ч. 1 ст. 11](#) Закону України «Про Кабінет Міністрів України»

Зразок

- [Угода про Коаліцію депутатських фракцій «Європейська Україна» від 27 листопада 2014 р.](#)

Програма діяльності Кабінету Міністрів України (далі – Програма діяльності) є формою програмного документа публічної політики. Програма діяльності базується на узгоджених політичних позиціях та програмних завданнях коаліції депутатських фракцій у Верховній Раді України, розглядається та схвалюється Верховною Радою України. На виконання Програми діяльності, схваленої Верховною Радою України, спрямовується робота Кабінету Міністрів України.

Програма діяльності містить програмні цілі, критерії і строки досягнення програмних цілей та завдання, виконання яких є необхідним для досягнення цілей, строки виконання таких завдань, іншу інформацію, надану Кабінетом Міністрів України. Програма діяльності містить також орієнтовний перелік проектів законів, що мають бути розроблені Кабінетом Міністрів України на її виконання та у співпраці з Верховною Радою України внесені на її розгляд. Отже, Програма діяльності має стратегічне значення, оскільки виконує роль забезпечення перспективного планування правотворчої діяльності з розроблення проектів законів.

Програма діяльності враховується Кабінетом Міністрів України при формуванні переліку питань, що потребуватимуть законодавчого врегулювання протягом наступного року (перелік урядових законодавчих ініціатив).

Правове регулювання

- [п. 11 ч. 1 ст. 85](#), [ч. 5 ст. 114](#) Конституції України
- [п. «в» п. 1 ч. 2 ст. 23](#), [ст. 25](#), Закону України «Про правотворчу діяльність»
- [ст. 11](#) Закону України «Про Кабінет Міністрів України»
- [ч. 1 ст. 19-1](#), [ст. 227](#), [ст. 228](#) Регламенту Верховної Ради України (в редакції Закону від 24 серпня 2023 р. № 3354-IX)
- [§ 5](#) Регламенту Кабінету Міністрів України

Зразок

- [Програма діяльності Кабінету Міністрів України](#)

Послання Президента України до Верховної Ради України

Послання Президента України до Верховної Ради України «Про внутрішнє та зовнішнє становище України» (далі – Послання Президента України до Верховної Ради України) є формою програмного документа публічної політики. Президент України звертається зі щорічними та позачерговими посланнями до Верховної Ради України про внутрішнє і зовнішнє становище держави. До повноважень Верховної Ради України віднесено заслуховування щорічних та позачергових послань Президента України про внутрішнє і зовнішнє становище держави.

Інформація про дату і час проголошення Президентом України послання до Верховної Ради України доводиться Апаратом Верховної Ради України до відома народних депутатів України не пізніше як за п'ять днів до проголошення послання. Щорічне послання Президента України Верховній Раді України про внутрішнє і зовнішнє становище України за звичайних обставин проголошується до 31 березня поточного року.

Послання Президента України до Верховної Ради України має стратегічне значення, оскільки відображає пріоритетні напрями розвитку публічної політики у найважливіших сферах суспільного життя. Послання Президента України до Верховної Ради України є важливим програмним актом Глави держави політичного характеру, що може містити як загальні положення щодо напрямів проведення відповідних реформ, так і рекомендації щодо прийняття конкретних законів України. Одночасно з посланням Президента України до Верховної Ради України вноситься аналітична доповідь, що також містить орієнтири законодавчої діяльності Парламенту.

Правове регулювання

- [п. 8 ч. 1 ст. 85, п. 2 ч. 1 ст. 106](#) Конституції України
- [п. «а» п. 1 ч. 2 ст. 23](#) Закону України «Про правотворчу діяльність»
- [ст. 167, ст. 168, ст. 169](#) Регламенту Верховної Ради України

Зразки

- [Позачергове послання Президента України до Верховної Ради України 29 серпня 2019 р.](#)
- [Доповідь до щорічного Послання Президента України до Верховної Ради України «Про внутрішнє та зовнішнє становище України»](#)

Загальнодержавна програма економічного, соціального розвитку

абв

Загальнодержавна програма економічного, соціального розвитку (далі – *загальнодержавна програма*) є формою програмного документа публічної політики, затверджується Верховною Радою України, розробляється та здійснюється Кабінетом Міністрів України. Загальнодержавна програма сприяє реалізації державної політики на пріоритетних напрямках розвитку держави, окремих галузей економіки та адміністративно-територіальних одиниць, має довгостроковий період виконання і здійснюється центральними та місцевими органами виконавчої влади.

Заходи, завдання та показники загальнодержавних програм враховуються під час складення проекту Державного бюджету України на відповідний рік шляхом визначення головними розпорядниками бюджетних коштів обсягів видатків на їх реалізацію у складі бюджетних програм та включення центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної фінансової політики, відповідних бюджетних запитів до пропозицій проекту Державного бюджету України. Перелік загальнодержавних програм, які планується виконати у відповідному році з використанням коштів Державного бюджету України, подається на розгляд Верховної Ради України разом із проектом закону про Державний бюджет України на відповідний рік. Загальнодержавні програми затверджуються законом.

Загальнодержавна програма визначає, зокрема: обґрунтування шляхів і засобів розв'язання відповідних проблем; перелік заходів і завдань із визначенням виконавців, строків виконання (в цілому і поетапно); розрахунок обсягів та визначення джерел фінансування (з розбивкою за роками). До державних цільових програм належать також програми, які затверджуються Кабінетом Міністрів України, спрямовані на розв'язання окремих проблем розвитку економіки та суспільства, окремих галузей економіки або адміністративно-територіальних одиниць, що потребують державної підтримки.

Правове регулювання

- [п. 6 ч. 1 ст. 85](#), [п. 4 ст. 116](#) Конституції України
- [п. «г» п. 1 ч. 2 ст. 23](#) Закону України «Про правотворчу діяльність»
- [п. 4 ч. 1 ст. 2](#) Закону України «Про Кабінет Міністрів України»
- [Закон України «Про державні цільові програми»](#)
- [§ 58](#) Регламенту Кабінету Міністрів України
- [Порядок розроблення та виконання державних цільових програм](#), затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 31 січня 2007 р. № 106

Зразок

- [Державна цільова науково-технічна програма розвитку авіаційної промисловості на 2021–2030 роки](#)

Програми, плани

абв

Програми і плани є формами програмних документів публічної політики, що приймаються, видаються, укладаються для розроблення послідовності реалізації заходів, необхідних для досягнення поставленої мети, у тому числі на виконання інших програмних документів.

Зокрема, з метою комплексного визначення шляхів досягнення програмних цілей Програми діяльності Кабінету Міністрів України із урахуванням визначених Верховною Радою України засад внутрішньої та зовнішньої політики, розробляється Середньостроковий план дій Уряду.

Для планування діяльності Кабінету Міністрів України на період до одного року розробляється план пріоритетних дій Уряду, який готується на основі Програми діяльності Кабінету Міністрів України, інших програмних документів Кабінету Міністрів України, середньострокового плану дій Уряду з урахуванням завдань, встановлених законами України, указами Президента України та міжнародно-правовими зобов'язаннями України.

Правове регулювання

- [п. 3 ч. 2 ст. 23](#) Закону України «Про правотворчу діяльність»
- [§ 5-1](#) Регламенту Кабінету Міністрів України

Зразки

- [Середньостроковий план пріоритетних дій Уряду до 2020 року](#)
- [План пріоритетних дій Уряду на 2025 рік](#)
- [План заходів щодо дерегуляції господарської діяльності та покращення бізнес-клімату](#)

Доктрина є однією із форм програмних документів публічної політики. Доктрина має програмно-цільовий характер. У ній відображаються пріоритетні напрями розвитку публічної політики, визначаються та обґрунтовуються стратегічні цілі публічної політики. Як програмний документ, доктрина визначає стратегію та основні напрями розвитку публічної політики у певній сфері. Структура такого документа має включати опис, аналіз поточного стану функціонування певної сфери суспільних відносин, загроз та викликів у такій сфері, визначення мети, завдань, принципів та напрямів розвитку публічної політики, правові, організаційні, фінансові та інші засоби реалізації цілей та завдань публічної політики у відповідній сфері, очікувані результати.

Стратегія

Стратегія є однією із форм програмних документів публічної політики. Стратегія визначає курс формування та реалізації політики у відповідних сферах на середньостроковий або довгостроковий період. Стратегія повинна містити: опис проблем, які обумовили її прийняття, і нормативно-правових актів, що діють у відповідних сферах; аналіз поточного стану справ, тенденції та обґрунтування щодо необхідності розв'язання виявлених проблем; стратегічні цілі та показники їх досягнення; завдання, спрямовані на досягнення поставлених цілей, етапи їх виконання, очікувані результати на кожному етапі, із відображенням запланованого темпу досягнення цільових показників та орієнтовного обсягу необхідних фінансових, матеріально-технічних, людських та інших ресурсів; порядок проведення моніторингу, оцінки результатів реалізації стратегії та звітування; операційний план реалізації стратегії на трирічний період.

Правове регулювання

- [п. 2 ч. 2 ст. 23](#) Закону України «Про правотворчу діяльність»

Зразки

- [Воєнно-медична доктрина України](#)
- [Морська доктрина України на період до 2035 року](#)

Правове регулювання

- [п. 2 ч. 2 ст. 23](#) Закону України «Про правотворчу діяльність»
- [§ 57](#) Регламенту Кабінету Міністрів України

Зразки

- [Стратегія національної безпеки України «Безпека людини – безпека країни»](#)
- [Стратегія воєнної безпеки України «Воєнна безпека – всеохоплююча оборона»](#)
- [Стратегія розвитку вищої освіти в Україні на 2022-2032 роки](#)

Прогнозні документи публічної політики (далі – документи юридичного прогнозування) розробляються з метою визначення перспективного правового регулювання суспільних відносин, підвищення ефективності планування правотворчої діяльності, уніфікації та систематизації законодавства України. Документи юридичного прогнозування можуть розроблятися суб'єктами правотворчої діяльності на підставі рекомендацій суб'єктів наукової, науково-технічної діяльності, суб'єктів забезпечення правотворчої діяльності. У документах юридичного прогнозування відображаються: 1) тенденції розвитку сучасної правової системи; 2) соціальні потреби, публічні інтереси та суспільні відносини, що потребують врегулювання шляхом правотворчої діяльності; 3) перспективні форми і методи правового регулювання суспільних відносин; 4) системність регулювання суспільних відносин; 5) оцінка впливу на суспільні відносини запропонованого правового регулювання.

Засобом обґрунтування вибору тієї чи іншої стратегії та прийняття конкретних рішень державними органами, органами місцевого самоврядування щодо регулювання соціально-економічних процесів є прогноз економічного і соціального розвитку. Державне прогнозування економічного і соціального розвитку – науково обґрунтоване передбачення напрямів розвитку держави, окремих галузей економіки або окремих адміністративно-територіальних одиниць, можливого стану економіки та соціальної сфери в майбутньому, а також альтернативних шляхів і строків досягнення параметрів економічного і соціального розвитку, які відображаються в прогнозних та програмних документах економічного і соціального розвитку.

Правове регулювання

- ч. [1](#), [2](#), [3](#) ст. 22 Закону України «Про правотворчу діяльність»
- [ст. 1](#) Закону України «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України»

Наукова концепція розвитку законодавства є одним із видів прогностичних документів публічної політики, які розробляються з метою визначення перспективного правового регулювання суспільних відносин, підвищення ефективності планування правотворчої діяльності, уніфікації та систематизації законодавства України.

Наукова концепція розвитку законодавства України – це документ юридичного прогнозування рекомендаційного характеру, в якому на теоретико-емпіричній основі здійснюється системне прогнозування розвитку законодавства України, його окремих сфер, галузей та напрямів.

Наукова концепція розвитку законодавства України розробляється один раз на п'ять років Національною академією наук України. Наукова концепція розвитку законодавства України надсилається до Кабінету Міністрів України для її врахування під час планування правотворчої діяльності.

Національна академія наук України як вища наукова самоврядна організація України здійснює незалежну наукову оцінку проектів стратегічних, прогностичних та програмних документів (доктрин, концепцій, стратегій тощо), а також за дорученням Президента України, Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України та/або з власної ініціативи розробляє пропозиції щодо засад державної наукової і науково-технічної політики, прогнози, інформаційно-аналітичні матеріали, пропозиції, рекомендації щодо суспільно-політичного, соціально-економічного, науково-технічного, інноваційного та гуманітарного розвитку держави, здійснює наукову експертизу проектів законів, державних рішень і програм.

Правове регулювання

- ч. [1](#), [2](#), [3](#), [4](#) ст. 22 Закону України «Про правотворчу діяльність»
- [ч. 2 ст. 17](#) Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність»

Зелена книга – аналітичний документ публічної політики, що розробляється з метою визначення та детального опису проблеми, яка існує у суспільних відносинах та потребує вирішення, а також для надання можливості заінтересованим особам надати свої пропозиції щодо способів вирішення такої проблеми.

Зелені книги розробляються для підготовки проектів первинних законів, кодексів.

Зелені книги повинні враховуватися під час розроблення законопроекту, якщо на їх основі була розроблена концепція закону.

Зелені книги подаються разом із законопроектом, якщо на їх підставі розроблено концепцію закону та законопроект.

Програма діяльності Кабінету Міністрів України може враховувати аналітичні документи публічної політики (в тому числі зелені книги), розроблені відповідно до Закону України «Про правотворчу діяльність».

Правове регулювання

- [п. 1 ч. 1 ст. 21](#), [ч. 2 ст. 21](#), [ч. 2 ст. 29](#), [п. 4 ч. 2 ст. 43](#) Закону України «Про правотворчу діяльність»
- [абз. 1 ч. 1 ст. 11](#) Закону України «Про Кабінет Міністрів України»

Зразки

- [Зелена книга з розвитку регуляторних технологій на фінансовому ринку України](#)
- [Військова юстиція в Україні: зелена книга](#)

Оцінка впливу – аналітичний документ публічної політики, що розробляється з урахуванням зеленої книги та проведених публічних консультацій, в якому визначаються варіанти вирішення проблеми, що існує у суспільних відносинах, та оцінюється вплив кожного з варіантів на суспільство та (або) на окремі соціальні групи, сектори чи галузі, а також соціальні, правові, політичні, економічні, екологічні, адміністративні та (або) інші можливі наслідки.

Оцінка впливу проекту нормативно-правового акта на суспільні відносини, як етап розроблення законопроекту, здійснюється суб'єктом правотворчої ініціативи та викладається у пояснювальній записці:

- 1) актуальність та важливість проблеми, яка потребує врегулювання шляхом прийняття (видання) нормативно-правового акта;
- 2) альтернативні шляхи вирішення проблеми, яка потребує правового врегулювання, з визначенням економічних, соціальних, фінансових, бюджетних, екологічних, демографічних, регуляторних, інвестиційних, гендерних, дискримінаційних, корупційних та інших наслідків, а також стану виконання Україною міжнародних зобов'язань для кожного з альтернативних шляхів;
- 3) кількісні та якісні показники, за якими оцінюється прогнозований вплив на суспільні відносини кожного з альтернативних шляхів;
- 4) найбільш оптимальний шлях вирішення проблеми з поясненням причинно-наслідкового зв'язку між обраним шляхом та очікуваним впливом на суспільні відносини проекту нормативно-правового акта;
- 5) способи здійснення правового моніторингу та критерії (показники) його здійснення у разі прийняття проекту нормативно-правового акта;
- 6) критерії (показники), за якими здійснюватиметься правовий моніторинг у разі прийняття проекту нормативно-правового акта.

Правове регулювання

- [п. 2 ч. 1 ст. 21](#), [ч. 2 ст. 21](#), [ч. 2 ст. 29](#), [п. 2 ч. 3 ст. 29](#), [ст. 30](#), [п. 2 ч. 2 ст. 43](#) Закону України «Про правотворчу діяльність»

Біла книга – аналітичний документ публічної політики, у якому на основі оцінки впливу та обраного оптимального варіанту вирішення проблеми, що існує у суспільних відносинах, визначається стратегія її вирішення шляхом розроблення відповідного законопроекту, викладаються його основні положення.

Білі книги розробляються для підготовки проектів первинних законів, кодексів.

Білі книги повинні враховуватися під час розроблення законопроекту, якщо на їх основі була розроблена концепція закону.

Білі книги подаються разом із законопроектом, якщо на їх підставі розроблено концепцію закону та законопроект.

Програма діяльності Кабінету Міністрів України може враховувати аналітичні документи публічної політики (в тому числі білі книги), розроблені відповідно до Закону України «Про правотворчу діяльність».

Правове регулювання

- [п. 3 ч. 1 ст. 21](#), [ч. 2 ст. 21](#), [ч. 2 ст. 29](#), [п. 4 ч. 2 ст. 43](#) Закону України «Про правотворчу діяльність»
- [абз. 1 ч. 1 ст. 11](#) Закону України «Про Кабінет Міністрів України»
- [ч. 4 ст. 10](#) Закону України «Про національну безпеку України»
- [ч. 3 ст. 52](#) Закону України «Про розвідку»
- [пп. 3 п. 10](#), [пп. 3 п. 11](#) Положення про Дослідницьку службу Верховної Ради України

Зразки

- [Біла книга з регулювання ШІ в Україні: бачення Мінцифри](#)
- [Біла книга з управління екологічними, соціальними та управлінськими \(ESG\) ризиками у фінансовому секторі](#)

Концепція проекту закону (далі – концепція) містить обраний підхід до регулювання суспільних відносин, мету і завдання правового регулювання, обґрунтування необхідності прийняття нормативно-правового акта, описує нові права й обов'язки учасників суспільних відносин (зміну прав і обов'язків учасників суспільних відносин), а також прогнозовані соціально-економічні та інші наслідки його реалізації. Розроблення концепції проекту кодексу або первинного закону є обов'язковим. Відповідно проект кодексу або первинного закону розробляється на основі концепції.

Концепція проекту кодексу або первинного закону представляється суб'єктом законодавчої ініціативи на засіданні комітету Верховної Ради України, який відповідно до предметів відання комітетів є головним з підготовки і попереднього розгляду такого законопроекту.

У концепції викладаються результати проведених суб'єктом правотворчої ініціативи необхідних аналітичних досліджень, а саме:

- 1) аналіз відповідних суспільних відносин та стану їх правового регулювання із зазначенням переліку нормативно-правових актів, якими здійснюється їх правове регулювання;
- 2) дослідження можливості врегулювання відповідних суспільних відносин без прийняття (видання) нормативно-правового акта;
- 3) обґрунтування необхідності та підстав розроблення проекту нормативно-правового акта;
- 4) визначення мети проекту нормативно-правового акта, предмета правового регулювання, основних правових механізмів реалізації нормативно-правового акта з обґрунтуванням їх ефективності;
- 5) результати необхідних фінансово-економічних розрахунків відповідно до законодавства України, якщо прийняття (видання)

Правове регулювання

- [п. 4 ч. 1 ст. 21](#), [ч. 2 ст. 21](#), [ст. 27](#), [ч. 2 ст. 29](#), [п. 1 ч. 2 ст. 43](#) Закону України «Про правотворчу діяльність»

Зразок

- [Концепція проекту Закону України про вищу юридичну освіту та первинний доступ до правничої професії](#)

нормативно-правового акта призведе до зменшення надходжень та (або) збільшення витрат бюджету;

6) оцінка відповідності запропонованого правового регулювання міжнародно-правовим зобов'язанням України, а саме двостороннім та багатостороннім угодам, міжнародним договорам України у сфері європейської інтеграції та праву Європейського Союзу (*acquis EC*), а також щодо приєднання до міжнародних організацій, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, у тому числі, але не виключно, положенням Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод і Протоколів до неї та практиці Європейського суду з прав людини;

7) результати публічних консультацій (у разі їх проведення);

8) організаційні заходи щодо підготовки проекту нормативно-правового акта та його реалізації після прийняття (видання), у тому числі визначення переліку нормативно-правових актів, прийняття яких або зміни до яких необхідні для реалізації його положень;

9) орієнтовна структура проекту нормативно-правового акта, зміст його основних положень.

Перелік урядових законодавчих ініціатив

Перелік урядових законодавчих ініціатив – це підготовлений Кабінетом Міністрів України з урахуванням Програми його діяльності та поданий до 1 листопада (щороку) до Верховної Ради України перелік питань, що потребуватимуть законодавчого врегулювання протягом наступного року. Перелік урядових законодавчих ініціатив є невід’ємною складовою Програми діяльності Кабінету Міністрів України. Такі законодавчі ініціативи мають бути розроблені Кабінетом Міністрів України.

Перелік урядових законодавчих ініціатив складається із зазначенням:

- 1) пріоритетності питань, пропонованих для включення до плану законопроектної роботи Верховної Ради України на відповідний рік;
- 2) інформації про належність питань, що потребують законодавчого врегулювання, до питань, спрямованих на адаптацію законодавства України до положень права Європейського Союзу (acquis ЄС) у частині виконання міжнародно-правових зобов’язань України у сфері європейської інтеграції;
- 3) їх орієнтовних назв, обґрунтування необхідності розроблення відповідних законопроектів, їх цілей, завдань, структури й основних положень;
- 4) строків (термінів) подання;
- 5) суб’єктів, відповідальних за розроблення.

Голова Верховної Ради України направляє перелік урядових законодавчих ініціатив до парламентських комітетів. Перелік урядових законодавчих ініціатив береться за основу при підготовці комітетом, до предмета відання якого належать питання планування законодавчої діяльності Верховної Ради України, проекту плану законопроектної роботи Верховної Ради України на наступний рік.

Правове регулювання

- [ч. 3 ст. 25](#) Закону України «Про правотворчу діяльність»
- [ч. 1–5 ст. 19-1](#) Регламенту Верховної Ради України (в редакції Закону від 24 серпня 2023 р. № 3354-IX)

Подані комітетами переліки питань, що потребуватимуть законодавчого врегулювання

абв

Подані комітетами переліки питань, що потребуватимуть законодавчого врегулювання – документи, що подаються парламентськими комітетами щороку до 1 грудня до комітету, до предмета відання якого належать питання планування законодавчої діяльності Верховної Ради України, та містять відповідно до предметів їх відання переліки питань, що потребуватимуть законодавчого врегулювання протягом наступного року, з урахуванням переліку урядових законодавчих ініціатив.

Подані комітетами переліки питань, що потребуватимуть законодавчого врегулювання, беруться за основу при підготовці комітетом, до предмета відання якого належать питання планування законодавчої діяльності Верховної Ради України, проекту плану законопроектної роботи Верховної Ради України на наступний рік.

Правове регулювання

- [ч. 4, 5 ст. 19-1](#) Регламенту Верховної Ради України (в редакції Закону від 24 серпня 2023 р. № 3354-IX)

План законопроектної роботи Верховної Ради України на поточний рік (далі – план законопроектної роботи) є документом, що затверджується Верховною Радою України щороку в січні, наприкінці чергової сесії, з метою забезпечення поточного планування правотворчої діяльності. План законопроектної роботи включає період двох наступних чергових сесій. План законопроектної роботи формується у порядку, визначеному Регламентом Верховної Ради України.

Проект плану законопроектної роботи готує комітет, до предмета відання якого належать питання планування законодавчої діяльності Верховної Ради України, на основі переліку урядових законодавчих ініціатив та переліків, поданих комітетами, та направляє його Голові Верховної Ради України для оформлення і реєстрації відповідного проекту постанови Верховної Ради України.

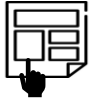
У проекті плану законопроектної роботи питання: по-перше, структуруються за двома розділами: у першому міститься перелік питань, що потребують законодавчого врегулювання, спрямованих на адаптацію законодавства України до положень права Європейського Союзу (*acquis* ЄС) у частині виконання міжнародно-правових зобов'язань України у сфері європейської інтеграції, у другому – перелік інших питань, що потребують законодавчого врегулювання; по-друге, викладаються у порядку пріоритетності їх внесення та розгляду із зазначенням: а) обґрунтування необхідності розроблення відповідних законопроектів; б) їх орієнтовних назв, цілей, завдань та основних положень; в) строків (термінів) подання до Верховної Ради України; г) суб'єктів, відповідальних за їх розроблення.

Правове регулювання

- [ч. 1 ст. 25](#) Закону України «Про правотворчу діяльність»
- [ст. 19-1](#) Регламенту Верховної Ради України (в редакції Закону від 24 серпня 2023 р. № 3354-IX)

Зразок

- [План законопроектної роботи Верховної Ради України на 2025 рік](#)

Подані комітетами переліки законодавчих актів, що потребуватимуть здійснення правового моніторингу

Подані комітетами переліки законодавчих актів, що потребуватимуть здійснення правового моніторингу – документи, що подаються парламентськими комітетами щороку до 1 грудня до комітету, до предмета відання якого належать питання планування діяльності Верховної Ради України, та містять відповідно до предметів їх відання переліки законодавчих актів (не більше двох актів), що потребуватимуть здійснення правового моніторингу протягом наступного року.

Здійснення правового моніторингу, здійснення контролю за реалізацією законодавчих актів у порядку, встановленому законом, підготовка та внесення на розгляд Верховної Ради України звітів за результатами такого моніторингу є одним із проявів контрольної функції комітетів.

Правовий моніторинг щодо законів здійснюється Верховною Радою України та її органами відповідно до Регламенту Верховної Ради України, законів України «Про правотворчу діяльність», «Про комітети Верховної Ради України», інших законів.

За результатами такого моніторингу комітет готує звіт, який вносить на розгляд Верховної Ради України. Вимоги до звіту визначаються законом.

Правове регулювання

- [ч. 1 ст. 19-2](#) Регламенту Верховної Ради України (в редакції Закону від 24 серпня 2023 р. № 3354-IX)
- [розд. XII](#) (ст. 67–71) Закону України «Про правотворчу діяльність»
- [п. 1 ч. 1 ст. 14](#), [ст. 24](#) Закону України «Про комітети Верховної Ради України»

План здійснення Верховною Радою України правового моніторингу

абв

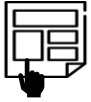
План здійснення Верховною Радою України правового моніторингу на наступний рік затверджується Верховною Радою України щороку у січні, наприкінці чергової сесії, за поданням Голови Верховної Ради України. Зазначений план має містити строки (терміни) розгляду Верховною Радою України звітів, підготовлених за результатами здійсненого правового моніторингу. План здійснення Верховною Радою України правового моніторингу є основою для планування комітетами здійснення ними контрольної функції.

Проект плану здійснення Верховною Радою України правового моніторингу на наступний рік готує комітет, до предмета відання якого належать питання планування діяльності Верховної Ради України, на основі поданих комітетами переліків, та направляє його Голові Верховної Ради України для оформлення і реєстрації відповідного проекту постанови Верховної Ради України.

План здійснення Верховною Радою України правового моніторингу враховується при здійсненні планування роботи комітетів Верховної Ради України. Питання про стан виконання плану здійснення правового моніторингу розглядається комітатами наприкінці кожної чергової сесії Верховної Ради України.

Правове регулювання

- [ч. 2 ст. 19-2](#), [ч. 3 ст. 19-2](#) Регламенту Верховної Ради України (в редакції Закону від 24 серпня 2023 р. № 3354-IX)
- [розд. XII](#) (ст. 67–71) Закону України «Про правотворчу діяльність»
- [п. 1 ч. 1 ст. 14](#), [ст. 24](#), [п. 2 ч. 4 ст. 41](#), [ч. 2 ст. 53](#) Закону України «Про комітети Верховної Ради України»

Проект кодексу – проект особливого виду закону, створеного шляхом систематизації норм права, який містить загальні засади, на підставі яких комплексно врегулює однорідну сферу суспільних відносин, забезпечуючи стабільність правового регулювання. Кодекси можуть містити норми, що регулюють питання матеріального права, процесуального права, або у поєднанні – питання як матеріального, так і процесуального права.

Для підготовки проектів кодексів можуть розроблятися аналітичні документи публічної політики (зелена книга, оцінка впливу та біла книга). Крім того, обов'язковим є розроблення концепції проекту кодексу.

Структура кодексу, окрім структурних елементів первинного закону, може складатися з:

- загальної частини (першої книги), в якій викладаються загальні засади правового регулювання (принципи, загальні положення та основні інститути) у відповідній сфері суспільних відносин;
- спеціальних (особливих) частин (наступних книг), в яких містяться групи норм права, об'єднані за специфічною ознакою (ознаками), що визначають особливості правового регулювання у відповідній сфері суспільних відносин, а також структурних елементів, типових для первинного закону.

Якщо суб'єкт права законодавчої ініціативи подає до Верховної Ради України проект закону, що регулює суспільні відносини інакше, ніж кодекс, він зобов'язаний подати також проект закону про внесення змін до кодексу, що розглядається одночасно з відповідним проектом закону.

Регламент Верховної Ради України передбачає низку особливостей розгляду проекту кодексу:

- не допускається остаточне прийняття відразу після першого чи другого читання, якщо законопроект визнано таким, що не потребує

Правове регулювання

- [ч. 2 ст. 32](#), [ч. 4 ст. 102](#), [ч. 2 ст. 109](#), [ч. 3 ст. 113](#), [ч. 2 ст. 116](#), [ч. 1 ст. 119-1](#) Регламенту Верховної Ради України (в редакції Закону від 24 серпня 2023 р. № 3354-IX)
- [ст. 11](#), [ч. 2 ст. 21](#), [ч. 2 ст. 27](#), ч. [2](#), [3](#) ст. 32 Закону України «Про правотворчу діяльність»

Зразок

- [Проект Кодексу про адміністративні проступки](#) (реєстр. № 11386 від 28.06.2024)

доопрацювання, та якщо не надійшло зауважень щодо його змісту від народних депутатів України, інших суб'єктів права законодавчої ініціативи, юридичного чи експертного підрозділів Апарату Верховної Ради України;

- не допускається скорочення строку подання пропозицій до проекту кодексу до повторного першого читання;
- не допускається обговорення за скороченою процедурою при розгляді проектів кодексів;
- не допускається скорочення строків подання пропозицій і поправок до проекту кодексу, який готується до другого читання;
- не застосовується особлива процедура розгляду у другому читанні;
- тривалість часу для доповіді й співповіді під час розгляду проектів кодексів збільшується у два рази, якщо Верховна Рада України не прийме іншого рішення.

Проект первинного закону

абв

Проект первинного закону розробляється з метою системного регулювання окремої сфери суспільних відносин, як правило, у разі:

- 1) виникнення нової сфери суспільних відносин (що не була законодавчо врегульована);
- 2) суттєвої зміни суспільних відносин, врегульованих законом (чинне законодавче регулювання не відповідає змінам, що відбулися);
- 3) необхідності за результатами здійснення правового моніторингу (встановлено, що попереднє правове регулювання не є дієвим);
- 4) упорядкування або систематизації інших первинних законів.

Для підготовки проектів кодексів можуть розроблятися аналітичні документи публічної політики (зелена книга, оцінка впливу та біла книга). Крім того, обов'язковим є розроблення концепції проекту кодексу.

Структура первинного закону складається з таких елементів: 1) назва; 2) преамбула (за необхідності); 3) розділи, підрозділи, глави, параграфи, підрозділи параграфів (за необхідності), що об'єднують статті закону залежно від його обсягу та змісту; 4) статті, що складаються з частин статей; 5) частини статей можуть включати: а) абзаци; б) пункти; в) підпункти пунктів; 6) примітки до статті або до її структурного елемента (частин статей, абзаців, пунктів, підпунктів пунктів) – як виняток, у разі якщо при формулюванні норми права використання структурних елементів статті не дає можливості забезпечити охоплення всієї необхідної сфери її дії без порушення цілісності змісту; 7) перехідні положення (за необхідності); 8) прикінцеві положення; 9) додатки, за необхідності. Якщо проект первинного закону передбачає прийняття на його виконання підзаконних нормативно-правових актів, до нього додається перелік таких нормативно-правових актів з визначенням їхніх цілей, завдань, структури та основних положень.

Правове регулювання

- [п. 2 ч. 2 ст. 10](#), [ст. 12](#), [ч. 2 ст. 21](#), [ч. 2 ст. 32](#) Закону України «Про правотворчу діяльність»

Зразок

- [Проект Закону про засади державної політики національної пам'яті Українського народу](#) (реєстр. № 13273 від 12.05.2025)

Проект закону про внесення змін

Проект закону про внесення змін – це проект закону, яким змінюється окремий структурний елемент кодексу або первинного закону. Проект закону про внесення змін може передбачати внесення змін до структурного елемента кодексу, первинного закону в редакції, чинній на день внесення законопроекту на розгляд Верховної Ради України (із зазначенням законопроекту, що змінює зазначений структурний елемент останнім, якщо до нього вносяться зміни); у редакції, що не набрала чинності, але міститься в кодексі, первинному законі з відтермінуванням набрання чинності, який був опублікований у порядку, встановленому законом.

Внесення законом змін до постанов Верховної Ради України можливе за сукупності умов: системного перегляду законодавства України у зв'язку із запровадженням законом нового регулювання суспільних відносин; постанова містить норму права, що стосується предмета нового регулювання суспільних відносин, запровадження якого передбачено законопроектом.

Закон про внесення змін структурно складається з назви, преамбули (за необхідності) та двох розділів: 1) розділ I, в якому розміщуються зміни, що вносяться до структурних елементів одного або декількох первинних законів, кодексів; 2) розділ II, в якому розміщуються: норма права про порядок набрання чинності законом про внесення змін; доручення Кабінету Міністрів України, іншому державному органу, пов'язані з набранням чинності законом про внесення змін.

Формулювання тексту проекту закону про внесення змін здійснюється шляхом: 1) викладення його структурного елемента в новій редакції; 2) заміни його структурного елемента одним або декількома новими структурними елементами такого самого рівня; 3) виключення та (або) включення раніше виключеного його структурного елемента;

Правове регулювання

- [ст. 13, ч. 4 ст. 32, ч. 3 ст. 39, ст. 42](#), Закону «Про правотворчу діяльність»
- [ч. 6 ст. 90, ч. 6 ст. 91, ч. 5 ст. 102](#), Регламенту Верховної Ради України

Зразки

- [Проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо прав інтелектуальної власності на об'єкти, створені у зв'язку із проходженням військової служби](#) (реєстр. №13111 від 17.03.2025)
- [Проект Закону про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких інших законодавчих актів України щодо врегулювання обороту віртуальних активів в Україні](#) (реєстр. 10225-д від 24.04.2025)

4) доповнення закону чи його структурного елемента новим структурним елементом відповідного рівня.

У разі викладення структурного елемента закону в новій редакції попередня його редакція втрачає чинність з дня набрання чинності новою редакцією цього структурного елемента. Якщо зміни вносяться до декількох законів, вони розміщуються у хронологічному порядку прийняття законів, до яких вносяться зміни, з урахуванням дати їх опублікування. Якщо в переліку законів, до яких вносяться зміни, є кодекси, вони розташовуються на початку тексту проекту за цим самим правилом.

У разі внесення змін до структурного елемента закону, що має декілька частин, пунктів, підпунктів, абзаців, зазначається місце розташування таких змін, а також зміна нумерації наступних структурних елементів аналогічного рівня (за їх наявності), крім випадку, коли доповнення до закону вносяться новим розділом.

У разі доповнення закону новим розділом, главою чи статтею загальна нумерація відповідних структурних одиниць того самого рівня не змінюється. Новому структурному елементу присвоюється номер останнього структурного елемента відповідного рівня, після якого він буде розташований, із зазначенням індексу у вигляді нарядкової арабської цифри, починаючи з одиниці без дефісу перед ним. Якщо таких структурних одиниць декілька, нумерація індексу здійснюється послідовно, наростаючим числом. Індокси не застосовуються у випадку доповнення статті новою частиною. У такому разі частини перенумеровуються, забезпечуючи їх наскрізну нумерацію наростаючим числом. У кожній нормі права, що буде внесена законом про внесення змін до закону, ставляться всі розділові знаки, що вимагаються правописом, з урахуванням змісту нормативно-правового акта, до якого буде внесена така норма. Текст такої норми права береться в лапки.

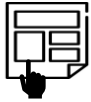
У законопроекті про внесення змін до закону або кодексу не можуть міститися перехідні положення. При внесенні змін до закону за

необхідності врегулювання питань, що мають визначатися як перехідні положення, відповідні зміни повинні вноситися до розділу «Перехідні положення» закону, до якого вносяться зміни.

Внесення змін до закону про внесення змін не допускається, крім внесення змін до структурного елемента такого закону, що містить положення про набрання ним чинності. Така зміна може вноситися до опублікованого закону про внесення змін у період до набрання ним чинності. Внесення змін до закону (кодексу) чи його структурного елемента, який було визнано таким, що втратив чинність, не допускається.

Законопроект, у якому пропонується внести зміни до закону (законів), не може поєднуватися зі змінами до Конституції України. Законопроект може передбачати внесення змін лише до тексту первинного законодавчого акта (закону, кодексу, основ законодавства тощо), а не до закону про внесення змін до цього законодавчого акта.

До законопроекту про внесення змін до законів додається порівняльна таблиця, яка містить редакцію відповідних положень (статей, частин, пунктів, абзаців тощо) чинного закону та нову його редакцію з урахуванням запропонованих змін.

Проект закону про схвалення

абв

Проект закону про схвалення розробляється для схвалення чи затвердження Верховною Радою України нормативно-правових актів інших органів у визначених Конституцією України випадках. Це, зокрема:

а) укази Президента України про введення воєнного чи надзвичайного стану в Україні або в окремих її місцевостях, про загальну або часткову мобілізацію, про оголошення окремих місцевостей зонами надзвичайної екологічної ситуації;

б) рішення про надання військової допомоги іншим державам, про направлення підрозділів Збройних Сил України до іншої держави чи про допуск підрозділів збройних сил інших держав на територію України;

в) Конституція Автономної Республіки Крим, зміни до неї;

г) інші правові акти, визначені Конституцією України.

Структура правового акта, що схвалюється законом, залежить від його виду та змісту й може складатися з:

- структурних елементів первинного закону;
- структурних елементів підзаконного нормативно-правового акта: 1) назва; 2) преамбула (за необхідності); 3) розділи, підрозділи, параграфи (об'єднують пункти підзаконного нормативно-правового акта залежно від його обсягу та змісту); 4) статті (для Указу Президента України); 5) пункти, що можуть складатися з підпунктів; абзаци пунктів та підпунктів; примітки; 6) додатки (за необхідності);
- пунктів, що встановлюють окремі норми права.

Правове регулювання

- [п. 23 ч. 1 ст. 85](#), [п. 31 ч. 1 ст. 85](#), [п. 37 ч. 1 ст. 85](#) Конституції України
- [п. 6 ч. 2 ст. 10](#), [ст. 16](#), [ч. 6 ст. 32](#) Закону України «Про правотворчу діяльність»

Зразки

- [Проект Закону про схвалення рішення Президента України про допуск підрозділів збройних сил інших держав на територію України у 2022 році для участі у багатонаціональних навчаннях](#) (реєстр. № 6359 від 29.11.2021)
- [Проект Закону про затвердження Указу Президента України «Про продовження строку дії воєнного стану в Україні»](#) (реєстр. № 13172 від 15.04.2025)

Проект закону про затвердження

абв

Проект закону про затвердження розробляється з метою надання вищої юридичної сили певним нормативно-правовим актам у випадках, передбачених Конституцією та (або) законом. Таким законом Верховна Рада України затверджує:

- Регламент Верховної Ради України;
- Державний бюджет України;
- загальну структуру, чисельність, визначення функцій Служби безпеки України, Збройних Сил України, інших утворених відповідно до законів України військових формувань, а також Міністерства внутрішніх справ України;
- державні символи України, якими є Державний Прапор України, Державний Герб України і Державний Гімн України (приймається не менш як двома третинами від конституційного складу Верховної Ради України);
- загальнодержавні програми економічного, науково-технічного, соціального, національно-культурного розвитку, охорони довкілля;
- інші правові акти Верховної Ради України або норми права у визначених Конституцією України та (або) законом випадках.

Нормативно-правовий акт або окремі норми права, що затверджуються законом, є його невід'ємними складовими і мають силу закону.

Правове регулювання

- [ст. 20](#), п. [4](#), [6](#), [14](#), [15](#), [22](#), [31](#), [36](#), [37](#) ч. 1 ст. 85 Конституції України
- [п. 5 ч. 2 ст. 10](#), [ст. 15](#) Закону України «Про правотворчу діяльність»

Зразок

- [Проект Закону про Державний бюджет України на 2025 рік](#) (реєстр. № 12000 від 14.09.2024)

Проект закону про утворення, реорганізацію, ліквідацію суду

абв

Суд утворюється, реорганізовується і ліквідується законом, проект якого вносить до Верховної Ради України Президент України після консультацій з Вищою радою правосуддя.

Вища рада правосуддя надає обов'язкові до розгляду консультативні висновки щодо законопроектів з питань утворення, реорганізації чи ліквідації судів.

Проект закону про утворення, реорганізацію, ліквідацію суду складається із Загальних положень, які містять норми про утворення, реорганізацію, ліквідацію судів, визначення статусу, місцезнаходження, територіальної юрисдикції утворених, реорганізованих судів; Прикінцевих положень, що визначають порядок набрання чинності законом, а також доручення щодо вжиття в межах компетенції заходів, необхідних для його реалізації.

Під час розгляду Верховною Радою України проекту закону про утворення, реорганізацію, ліквідацію суду головним визначається комітет, до предмета відання якого належать питання судустрою, крім того, такий законопроект направляється до відповідних парламентських комітетів для проведення бюджетної, антикорупційної експертизи, а також експертизи щодо європейської інтеграції та ін.

Правове регулювання

- [ч. 2 ст. 125](#) Конституції України
- [ч. 2 ст. 19](#) Закону України «Про судоустрій і статус суддів»
- [п. 15 ч. 1 ст. 3](#) Закону України «Про Вищу раду правосуддя»

Зразок

- [Проект Закону про утворення Спеціалізованого окружного адміністративного суду, Спеціалізованого апеляційного адміністративного суду](#) (реєстр. №13302 від 19.05.2025)

Проект закону про міжнародний договір

Закон України про надання згоди Верховною Радою України на обов'язковість або денонсацію міжнародного договору України (закон про міжнародний договір) є однією з форм закону. Порядок розроблення проекту закону про міжнародний договір, його розгляду та прийняття визначається законом.

Міжнародний договір – це міжнародно-правовий акт, укладений у письмовій формі з іноземною державою або іншим суб'єктом міжнародного права, який регулюється міжнародним правом, незалежно від того, міститься договір в одному чи декількох пов'язаних між собою документах, і незалежно від його конкретного найменування (договір, угода, конвенція, пакт, протокол тощо).

Згода України на обов'язковість для неї міжнародного договору може надаватися шляхом підписання, ратифікації, затвердження, прийняття договору, приєднання до договору або іншим шляхом, про який домовилися сторони.

До повноважень Верховної Ради України належить надання згоди на обов'язковість міжнародних договорів України та денонсацію міжнародних договорів України шляхом прийняття законів України.

Ратифікація міжнародних договорів України здійснюється шляхом прийняття закону про ратифікацію, невід'ємною частиною якого є текст міжнародного договору.

Прийнятий Верховною Радою України закон про ратифікацію міжнародного договору про зміну території України затверджується на всеукраїнському референдумі щодо зміни території України в порядку, визначеному Законом України «Про всеукраїнський референдум».

Якщо на ратифікацію подається міжнародний договір, виконання якого потребує прийняття нових або внесення змін до чинних законів України, проекти таких законів подаються на розгляд Верховної Ради

Правове регулювання

- [п. 32 ч. 1 ст. 85](#) Конституції України
- [п. 4 ч. 2 ст. 10](#), [ст. 14](#) Закону України «Про правотворчу діяльність»
- [ст. 2](#), [ст. 8](#), [ст. 9](#) Закону України «Про міжнародні договори України»
- [гл. 32](#) (ст. 192 – 203) Регламенту Верховної Ради України

Зразки

- [Проект Закону про ратифікацію Угоди між Кабінетом Міністрів України та Урядом Республіки Сінгапур про повітряне сполучення](#) (реєстр. № 0305 від 18.03.2025)
- [Проект Закону про денонсацію Угоди про співробітництво в галузі охорони авторського права і суміжних прав](#) (реєстр. № 0270 від 16.05.2024)

України разом із проектом закону про ратифікацію і приймаються одночасно.

Верховна Рада України розглядає внесений Президентом України або Кабінетом Міністрів України проект закону про ратифікацію міжнародного договору України та приймає відповідне рішення.

Внесений на розгляд Верховної Ради України законопроект про надання згоди на обов'язковість міжнародного договору України попередньо розглядається комітетом, до предмета відання якого належать питання засад зовнішньої політики, відповідним комітетом (комітетами), до предмета (предметів) відання якого (яких) належать питання, які містить законопроект. Законопроект може направлятися для проведення бюджетної, антикорупційної експертизи, а також експертизи щодо європейської інтеграції. Законопроект щодо надання згоди на обов'язковість міжнародного договору України включається до порядку денного сесії Верховної Ради України позачергово без голосування.

Альтернативні законопроекти – законопроекти, які містять положення, що регулюють однакове коло питань та повторюють за суттю положення щодо регулювання одних і тих самих суспільних відносин. Альтернативний законопроект може бути внесений не пізніше як у 14-денний строк після дня надання народним депутатам України першого законопроекту з відповідного питання. Альтернативні законопроекти до повторного першого читання можуть бути внесені в 10-денний строк з дня направлення на повторне перше читання законопроекту, щодо якого він є альтернативним. Після прийняття законопроекту в першому читанні внесення альтернативних законопроектів щодо нього не допускається.

Альтернативні законопроекти розглядаються, як правило, в порядку черговості їх внесення. При розгляді альтернативних законопроектів головний комітет може рекомендувати Верховній Раді України взяти за основу один із них або підготувати інший законопроект, який вноситься на розгляд Верховної Ради України народними депутатами України – членами цього комітету.

При підготовці законопроекту до першого читання головний комітет може викласти в ньому альтернативні варіанти спірних положень. Верховна Рада України розглядає альтернативні законопроекти на пленарному засіданні одночасно з основним законопроектом.

За наслідками підготовки законопроекту до розгляду в першому читанні головний комітет ухвалює висновок, який має містити, зокрема, обґрунтовану пропозицію про прийняття Верховною Радою України щодо відповідного законопроекту (кожного з альтернативних законопроектів у разі їх внесення) рішення про: прийняття законопроекту за основу; відхилення законопроекту; повернення законопроекту суб'єкту права законодавчої ініціативи на

Правове регулювання

- [ч. 2 ст. 92, п. 4 ч. 2 ст. 94, ст. 100, ст. 110, ч. 2 ст. 111](#) Регламенту Верховної Ради України

Зразки

- [Проект Закону про ринок деревини](#) (реєстр. № 13227 від 29.04.2025)
- [Проект Закону про ринок деревини](#) (реєстр. № 13227-1 від 12.05.2025)
- [Проект Закону про ринок деревини](#) (реєстр. № 13227-2 від 16.05.2025)
- [Проект Закону про ринок деревини](#) (реєстр. № 13227-3 від 16.05.2025)
- [Роз'яснення щодо застосування положень статей 47, 48, 100, 114, 135 Регламенту Верховної Ради України \(нова редакція\)](#), ухвалено на засіданні Комітету Верховної Ради України з питань Регламенту, депутатської етики та організації роботи Верховної Ради України 27 лютого 2019 р., протокол № 141

доопрацювання або направлення його до головного комітету для підготовки на повторне перше читання; опублікування законопроекту для всенародного обговорення. У разі розгляду альтернативних законопроектів головний комітет може внести пропозицію про попереднє визначення Верховною Радою України основних положень, принципів, критеріїв та структурних частин законопроекту, на яких має ґрунтуватися відповідний законопроект.

У висновках головного комітету, інших парламентських комітетів, Головного науково-експертного управління Апарату Верховної Ради України зазначається, що законопроект є альтернативним і зазвичай здійснюється порівняння правового регулювання суспільних відносин відносно основного та інших альтернативних проектів законів.

У разі реєстрації законопроектів, які є альтернативними по суті, проте зареєстровані як окремі самостійні законопроекти, головний комітет може застосувати механізм, передбачений положеннями частини першої статті 94 Регламенту Верховної Ради України щодо рекомендації Голові Верховної Ради України або відповідно до розподілу обов'язків Першому заступнику, заступнику Голови Верховної Ради України про повернення внесених законопроектів, проектів інших актів суб'єкту права законодавчої ініціативи без їх включення до порядку денного сесії та розгляду на пленарному засіданні Верховної Ради України з підстав, передбачених частиною другою цієї статті, зокрема пунктом 2, за наявності висновку комітету, до предмета відання якого належать питання регламенту, про те, що внесений законопроект, проект іншого акта оформлений та/або зареєстрований без дотримання вимог закону, Регламенту Верховної Ради України та прийнятих відповідно до них нормативно-правових актів.

Одним із видів підзаконних нормативно-правових актів є *постанови Верховної Ради України, що містять норми права*.

Зміни до постанов Верховної Ради України вносяться постановами Верховної Ради України. Внесення змін до постанов Верховної Ради України законом можливе за сукупності таких умов: здійснюється системний перегляд законодавства України у зв'язку із запровадженням законом нового регулювання суспільних відносин; постанова містить норму права, що стосується предмета нового регулювання суспільних відносин, запровадження якого передбачено законопроектом.

Постанови Верховної Ради України приймаються більшістю голосів народних депутатів України від конституційного складу парламенту, крім випадків, визначених Конституцією України.

Постанови приймаються з дотриманням процедури, передбаченої для розгляду законопроектів у першому читанні з прийняттям їх у цілому, якщо Верховною Радою України не прийнято іншого рішення. Згадані акти підписує та оприлюднює Голова Верховної Ради України.

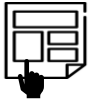
Особливістю постанов, прийнятих Верховною Радою України, які містять положення нормативного характеру, є те, що вони набирають чинності з дня їх офіційного оприлюднення, якщо ними не передбачено інше.

Правове регулювання

- [ст. 91](#) Конституції України
- [ст. 138](#) Регламенту Верховної Ради України
- [пп. «а» п. 3 ч. 2 ст. 9, ч. 4 ст. 13](#) Закону України «Про правотворчу діяльність»

Зразок

- [Проект Постанови про іменні стипендії Верховної Ради України для молодих учених – докторів наук](#) (реєстр. № 9506 від 24.01.2019)

Пояснювальна записка

Пояснювальна записка до проекту закону є документом, що готується на етапі розробки тексту законопроекту. Законопроект вноситься на реєстрацію разом із пояснювальною запискою, яка включає окремі структурні елементи.

1. *Обґрунтування необхідності прийняття законопроекту* (зазначається підстава його розроблення, наводиться суть проблеми, на вирішення якої спрямований проект, причини її виникнення).

2. *Оцінка впливу законопроекту на суспільні відносини* (викладаються: очікувані соціально-економічні, правові та інші наслідки застосування законопроекту після його прийняття; альтернативні шляхи вирішення проблеми, яка потребує правового врегулювання, із визначенням економічних, соціальних, фінансових, бюджетних, екологічних, демографічних, регуляторних, інвестиційних, гендерних, дискримінаційних, корупційних та інших наслідків; стан виконання Україною міжнародних зобов'язань для кожного з альтернативних шляхів; кількісні та якісні показники, за якими оцінюється прогнозований вплив на суспільні відносини кожного з альтернативних шляхів; найоптимальніший шлях вирішення проблеми з поясненням причинно-наслідкового зв'язку між обраним шляхом та очікуваним впливом на суспільні відносини; способи здійснення правового моніторингу та критерії (показники) його здійснення у разі прийняття проекту; критерії (показники), за якими здійснюватиметься правовий моніторинг у разі прийняття проекту). Для проекту регуляторного акта проводиться аналіз регуляторного впливу за Методикою, затвердженою Кабінетом Міністрів України, що є обов'язковою для застосування розробниками проектів регуляторних актів.

Правове регулювання

- ч. [1](#), [4](#), [5](#) ст. 91, [ч. 8 ст. 143](#) Регламенту Верховної Ради України
- [п. 1 ч. 3 ст. 29](#), [ч. 1 ст. 30](#), [п. 2 ч. 2 ст. 43](#) Закону України «Про правотворчу діяльність»
- [ст. 8](#) Закону України «Про публічні консультації»
- [ст. 8](#) Закону України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності»
- [§ 42](#), [§ 155](#) Регламенту Кабінету Міністрів України
- [Методика проведення аналізу впливу регуляторного акта](#)

Зразки

- [Пояснювальна записка до проекту Закону України «Про народовладдя через всеукраїнський референдум» \(реєстр. № 3612 від 09.06.2020\)](#)
- [Пояснювальна записка до проекту Закону України «Про дерадянізацію законодавства України» \(реєстр. № 4284 від 29.10.2020\)](#)

3. Цілі і завдання прийняття законопроекту (стисло зазначається результат, на досягнення якого спрямовано законопроект).

4. Основні положення законопроекту (стисло зазначається зміст основних положень законопроекту та механізм його реалізації).

5. Місце законопроекту в системі законодавства (зазначається, до якого виду нормативно-правових актів відноситься нормативно-правовий акт, що вноситься на розгляд, до якої галузі законодавства він належить за предметом його правового регулювання).

6. Інформація щодо включення питання, яке пропонується врегулювати, до плану законопроектної роботи Верховної Ради України на відповідний рік.

7. Інші відомості, необхідні для розгляду законопроекту (у разі необхідності та наявності зазначаються відомості про: відсутність впливу реалізації законопроекту на показники бюджету; те, що остаточне прийняття рішення щодо проекту можливе лише за результатами референдуму; висновки експертиз, якщо такі проводилися (висновки експертиз щодо законопроекту викладаються у вигляді додатків до пояснювальної записки); результати публічних консультацій (у разі їх проведення); відомості про аналітичні матеріали суб'єктів лобіювання в разі їх надання).

Порівняльна таблиця

абв

Порівняльна таблиця додається до законопроекту, яким вносяться зміни до законів, і має містити редакцію відповідних положень (статей, частин, пунктів, абзаців тощо) чинного закону та нову їх редакцію з урахуванням запропонованих змін.

Запропоновані законопроектом зміни можуть стосуватися:

- доповнення закону новими положеннями;
- виключення із закону чинних положень;
- викладення чинних положень закону в новій редакції.

Правове регулювання

- [ч. 6 ст. 91](#) Регламенту Верховної Ради України
- [§ 71](#) Регламенту Кабінету Міністрів України

Зразки

- [Порівняльна таблиця до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо порядку найменування \(перейменування\) територіальних громад, визначення \(зміни\) їх категорії як сільських, селищних або міських та особливостей найменування органів місцевого самоврядування як юридичних осіб публічного права» \(реєстр. № 13065 від 10.03.2025\)](#)
- [Порівняльна таблиця до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення законності в діяльності органів та посадових осіб місцевого самоврядування» \(реєстр. № 13150 від 03.04.2025\)](#)

При внесенні законопроекту, прийняття якого призведе до зміни показників бюджету (надходжень бюджету та/або витрат бюджету), суб'єкт права законодавчої ініціативи зобов'язаний додати **фінансово-економічне обґрунтування** (включаючи відповідні розрахунки). Якщо реалізація законопроекту не впливає на показники бюджету, про це зазначається в пояснювальній записці.

Регламент Верховної Ради України не деталізує вимоги до фінансово-економічного обґрунтування, тому на практиці форма та зміст такого документа залежить від того, хто є суб'єктом права законодавчої ініціативи.

Так, якщо законопроект вноситься Кабінетом Міністрів України, фінансово-економічні розрахунки проводяться за методикою, що розробляється та затверджується Мінфіном. Фінансово-економічні розрахунки до проекту акта здійснюються головним розробником проекту закону, що вноситься у порядку законодавчої ініціативи Кабінетом Міністрів України на розгляд Верховної Ради України, або органом, який здійснює його підготовку. Фінансово-економічні розрахунки відображаються за формою згідно з додатком до зазначеної методики, додаються до пояснювальної записки та є її невід'ємною частиною. Натомість інші суб'єкти права законодавчої ініціативи не зобов'язані дотримуватись вказаної методики.

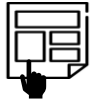
Відсутність фінансово-економічного обґрунтування законопроекту є підставою для повернення законопроекту без його включення до порядку денного та розгляду на пленарному засіданні, за винятком випадків, коли головний комітет чи відповідна тимчасова спеціальна комісія не вважають за можливе розглядати його без такого обґрунтування.

Правове регулювання

- ч. 3, 4 ст. 91, [ст. 94](#) Регламенту Верховної Ради України
- [§ 34](#), [§ 70](#), [§ 71](#) Регламенту Кабінету Міністрів України
- [Методика проведення фінансово-економічних розрахунків під час підготовки проекту акта Кабінету Міністрів України та проекту закону, що вноситься у порядку законодавчої ініціативи Кабінетом Міністрів України на розгляд Верховної Ради України](#)

Зразки

- [Фінансово-економічні розрахунки до проекту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про судовий збір» щодо сплати судового збору у справах про банкрутство \(неплатоспроможність\)»](#)
- [Фінансово-економічні розрахунки до проекту акта Закону України «Про ратифікацію Угоди між Україною, з одного боку, та Європейським Союзом, з іншого боку, щодо участі України в програмі Європейського Союзу «Єдиний ринок» \(2021-2027\)»](#)

Аналіз регуляторного впливу – документ, який містить обґрунтування необхідності державного регулювання шляхом прийняття регуляторного акта, аналіз впливу, який справлятиме регуляторний акт на ринкове середовище, забезпечення прав та інтересів суб'єктів господарювання, громадян та держави, а також обґрунтування відповідності проекту регуляторного акта принципам державної регуляторної політики.

Для проекту регуляторного нормативно-правового акта, передбачено здійснення аналізу регуляторного впливу. Аналіз регуляторного впливу готується до оприлюднення проекту регуляторного акта з метою одержання зауважень та пропозицій.

Розробник проекту регуляторного акта при підготовці аналізу регуляторного впливу повинен: визначити та проаналізувати проблему, яку пропонується розв'язати шляхом державного регулювання господарських відносин, а також оцінити важливість цієї проблеми; обґрунтувати, чому визначена проблема не може бути розв'язана за допомогою ринкових механізмів і потребує державного регулювання; обґрунтувати, чому визначена проблема не може бути розв'язана за допомогою діючих регуляторних актів, розглянути можливість внесення змін до них; визначити очікувані результати прийняття запропонованого регуляторного акта, у тому числі здійснити розрахунок очікуваних витрат та вигод суб'єктів господарювання, громадян та держави внаслідок дії регуляторного акта; визначити цілі державного регулювання; визначити та оцінити усі прийнятні альтернативні способи досягнення встановлених цілей, у тому числі ті з них, які не передбачають безпосереднього державного регулювання господарських відносин; аргументувати переваги обраного способу досягнення встановлених цілей; описати механізми і заходи, які забезпечать

Правове регулювання

- [ч. 2 ст. 30](#) Закону України «Про правотворчу діяльність»
- [ст. 1, ст. 8](#) Закону України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності»
- [§ 32](#) Регламенту Кабінету Міністрів України
- [Методика проведення аналізу впливу регуляторного акта](#)

Зразок

- [Аналіз регуляторного впливу до проекту Закону України «Про основні засади житлової політики»](#)

розв'язання визначеної проблеми шляхом прийняття запропонованого регуляторного акта; обґрунтувати можливість досягнення встановлених цілей у разі прийняття запропонованого регуляторного акта; обґрунтовано довести, що досягнення запропонованим регуляторним актом встановлених цілей є можливим з найменшими витратами для суб'єктів господарювання, громадян та держави; обґрунтовано довести, що вигоди, які виникатимуть внаслідок дії запропонованого регуляторного акта, виправдовують відповідні витрати у випадку, якщо витрати та/або вигоди не можуть бути кількісно визначені; оцінити можливість впровадження та виконання вимог регуляторного акта залежно від ресурсів, якими розпоряджаються органи державної влади, органи місцевого самоврядування, фізичні та юридичні особи, які повинні впроваджувати або виконувати ці вимоги; оцінити ризик впливу зовнішніх чинників на дію запропонованого регуляторного акта; обґрунтувати запропонований строк чинності регуляторного акта; визначити показники результативності регуляторного акта; визначити заходи, за допомогою яких буде здійснюватися відстеження результативності регуляторного акта в разі його прийняття.

Якщо проект регуляторного акта одночасно містить норми, що регулюють господарські відносини або адміністративні відносини між регуляторними органами чи іншими органами державної влади та суб'єктами господарювання, та норми, що регулюють інші суспільні відносини, а також індивідуально-конкретні приписи, то аналіз регуляторного впливу готується лише щодо норм, які регулюють господарські відносини або адміністративні відносини між регуляторними органами або іншими органами державної влади та суб'єктами господарювання.

У процесі проведення аналізу: визначається проблема, яку передбачається розв'язати шляхом державного регулювання; визначаються цілі державного регулювання; визначаються та

оцінюються усі прийнятні альтернативні способи досягнення зазначених цілей, наводяться аргументи щодо переваги обраного способу; описуються механізми, який пропонується застосувати для розв'язання проблеми, і відповідні заходи; обґрунтовуються можливості досягнення визначених цілей у разі прийняття регуляторного акта; визначаються очікувані результати прийняття акта; обґрунтовується запропонований строк дії акта (у разі обмеження цього строку); визначаються показники результативності акта; визначаються заходи, з допомогою яких буде здійснюватися відстеження результативності акта.

Методика підготовки аналізу регуляторного впливу є обов'язковою для застосування розробниками проектів регуляторних актів.

Аналіз регуляторного впливу підписується розробником проекту регуляторного акта, а в разі якщо розробником проекту є регуляторний орган, інший орган, установа чи організація – керівником цього органу, установи чи організації.

Результати аналізу викладаються письмово та підписуються розробником проекту, а в разі, коли розробником проекту є регуляторний орган, інший орган, установа чи організація, – керівником органу, установи чи організації.

Перелік нормативно-правових актів, які необхідно прийняти або змінити

абв

Разом із проектом нормативно-правового акта подається *перелік нормативно-правових актів, які необхідно прийняти або змінити* для реалізації положень нормативно-правового акта в разі його прийняття (для первинних законів, кодексів).

Якщо для реалізації положень поданого законопроекту після його прийняття необхідні зміни до інших законів, такі зміни викладаються в розділі «Прикінцеві положення» цього законопроекту або в одночасно внесеному його ініціатором окремому законопроекті. До законопроекту додається перелік законів та інших нормативних актів, прийняття або перегляд яких необхідно здійснити для реалізації положень законопроекту в разі його прийняття.

Зокрема, у концепції проекту нормативно-правового акта викладаються результати проведених суб'єктом правотворчої ініціативи необхідних аналітичних досліджень, організаційні заходи щодо підготовки проекту нормативно-правового акта та його реалізації після прийняття (видання), у тому числі перелік нормативно-правових актів, прийняття яких або зміни до яких необхідні для реалізації його положень.

Правове регулювання

- [ч. 8 ст. 90](#) Регламенту Верховної Ради України
- [п. 8 ч. 4 ст. 27](#), [п. 3 ч. 2 ст. 43](#) Закону України «Про правотворчу діяльність»
- [§ 70](#), [§ 71](#) Регламенту Кабінету Міністрів України

Зразок

- [Перелік актів Кабінету Міністрів та центральних органів виконавчої влади, прийняття або перегляд яких необхідно здійснити для реалізації положень проекту Закону України «Про основні засади житлової політики»](#)

Звіт про результати публічних консультацій

абв

Публічна консультація – етап постановки проблеми, розроблення, формування чи реалізації державної політики, вирішення питання місцевого значення, у ході якого суб'єкт проведення публічної консультації збирає, опрацьовує пропозиції заінтересованих сторін щодо предмета публічної консультації та оприлюднює результати аналізу таких пропозицій. Проведення публічних консультацій є одним із етапів розроблення проекту нормативно-правового акта.

Народний депутат України може проводити публічні консультації щодо законопроекту до внесення його на розгляд Верховної Ради України. Публічні консультації у формі електронних консультацій щодо законопроекту, підготовленого народним депутатом України, проводяться шляхом його оприлюднення на офіційному вебсайті народного депутата України та/або його вебсторінці у соціальній мережі з одночасним розміщенням на онлайн-платформі для публічних консультацій гіперпосилання на відповідну сторінку.

Для проведення публічних консультацій у формі електронних консультацій народний депутат України вносить законопроект, пояснювальну записку та порівняльну таблицю до нього (у разі внесення законопроекту про внесення змін до законів). Строк проведення публічних консультацій визначається народним депутатом України та не може становити менше 15 робочих днів, якщо інше не передбачено законом або міжнародними договорами України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України. Народний депутат України може прийняти рішення про продовження визначеного ним строку проведення публічних консультацій. Строк проведення публічних консультацій народним депутатом України обчислюється з дня оприлюднення законопроекту, пояснювальної записки та порівняльної таблиці до нього (у разі внесення законопроекту про внесення змін до законів).

Правове регулювання

- [п. 2 ч. 1 ст. 21](#), [п. 7 ч. 4 ст. 27](#), [п. 5 ч. 3 ст. 29](#), [п. 2 ч. 2 ст. 43](#), [ст. 45](#) Закону України «Про правотворчу діяльність»
- [ст. 8](#) Закону України «Про публічні консультації»

За результатами проведення публічних консультацій народний депутат України складає звіт, в якому зазначаються пропозиції, що надійшли під час проведення публічних консультацій. Звіт оприлюднюється на офіційному вебсайті народного депутата України та/або його вебсторінці у соціальній мережі з одночасним розміщенням на онлайн-платформі для публічних консультацій гіперпосилання на відповідну сторінку не пізніше 30 робочих днів після дня завершення публічних консультацій.

Публічні консультації щодо законопроектів, внесених на розгляд Верховної Ради України, можуть проводитися комітетом, який відповідно до предметів відання комітетів визначено головним з підготовки і попереднього розгляду відповідного законопроекту (далі – комітет). Рішення про проведення публічних консультацій та форму їх проведення приймається комітетом під час ухвалення висновку за наслідками підготовки законопроекту до розгляду в першому читанні. Публічні консультації щодо законопроекту проводяться комітетом після прийняття законопроекту Верховною Радою України в першому читанні за основу. Публічні консультації щодо законопроекту розпочинаються не пізніше дня, наступного за днем прийняття такого законопроекту в першому читанні за основу. Строк проведення комітетом публічних консультацій щодо законопроекту обчислюється з дня прийняття законопроекту за основу та становить 12 календарних днів. У разі прийняття Верховною Радою України рішення про скорочення строків подання пропозицій і поправок до законопроекту, що готується до другого читання, строк проведення комітетом публічних консультацій щодо такого законопроекту становить п'ять календарних днів. Публічні консультації у формі електронних консультацій щодо законопроекту проводяться шляхом оприлюднення на офіційному вебсайті Верховної Ради України та/або комітету законопроекту та пояснювальної записки до нього з одночасним розміщенням на онлайн-платформі для публічних консультацій гіперпосилання на сторінку відповідного вебсайту.

Пропозиції заінтересованих сторін, отримані за результатами проведення публічних консультацій щодо законопроекту, доводяться до відома народних депутатів України – членів відповідного комітету.

За результатами проведення публічних консультацій комітет складає звіт, в якому зазначаються пропозиції, що надійшли під час проведення публічних консультацій. Такий звіт оприлюднюється на офіційному вебсайті Верховної Ради України та/або відповідного комітету не пізніше 30 робочих днів після дня завершення публічних консультацій.

Проведені публічні консультації повинні враховуватися при розробленні оцінки впливу аналітичного документа публічної політики, а результати таких консультацій викладаються у концепції проекту закону та пояснювальній записці.

Звіт про результати правового моніторингу

абв

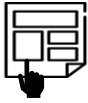
Щодо кожного нормативно-правового акта, відібраного для здійснення правового моніторингу, за наслідками його здійснення готується звіт, що має містити:

- 1) інформацію про отримані інформацію та дані, а також про способи проведення їх аналізу;
- 2) інформацію про ступінь впливу нормативно-правового акта на суспільні відносини у кількісних та якісних показниках;
- 3) висновки щодо проведених юридичної оцінки та (або) оцінки ефективності реалізації нормативно-правового акта;
- 4) рекомендації щодо підвищення ефективності реалізації нормативно-правового акта або обґрунтування необхідності внесення до нього змін, визнання його таким, що втратив чинність, прийняття (видання) нового нормативно-правового акта для врегулювання відповідних суспільних відносин;
- 5) пропозиції до документів планування правотворчої діяльності.

Звіт про результати правового моніторингу нормативно-правового акта публікується на офіційному вебсайті суб'єкта правотворчої діяльності. Звіт про результати правового моніторингу закону схвалюється Верховною Радою України та надсилається до Кабінету Міністрів України для реалізації передбачених ним рекомендацій.

Правове регулювання

- [ч. 4 ст. 19-2](#) Регламенту Верховної Ради України (в редакції Закону від 24 серпня 2023 р. № 3354-IX)
- [ст. 69](#) Закону України «Про правотворчу діяльність»

Законопроект вноситься на реєстрацію разом і з проектом постанови, яку пропонується Верховній Раді України прийняти за результатами його розгляду, списком авторів законопроекту, пропозицією щодо кандидатури доповідача на пленарному засіданні. Якщо законопроект, проект іншого акта вноситься за погодженням з відповідними органами виконавчої чи судової влади, до нього додається таке погодження.

Схвалений Кабінетом Міністрів України проект закону візується Прем'єр-міністром України і подається до Верховної Ради України разом із: супровідним листом за підписом Прем'єр-міністра України, в якому визначається доповідач, що представлятиме проект у Верховній Раді України; пояснювальною запискою за підписом керівника органу – головного розробника; порівняльною таблицею (у разі подання законопроекту про внесення змін до чинного закону); проектом постанови Верховної Ради України про прийняття проекту закону за основу; переліком нових законів та законів, які потребують викладення у новій редакції, інших нормативних актів, прийняття або перегляд яких необхідно здійснити для реалізації положень закону; окремим законопроектом про внесення змін до інших законів, якщо такі зміни необхідні для реалізації закону і не викладені в його перехідних положеннях; у разі внесення законопроекту, прийняття якого призведе до зміни показників бюджету в поточному бюджетному періоді, додається фінансово-економічне обґрунтування (включаючи відповідні розрахунки); проектом закону та матеріалами до нього в електронній формі.

До законопроекту, спрямованого на адаптацію законодавства України до положень права Європейського Союзу (acquis ЄС), виконання міжнародно-правових зобов'язань України у сфері європейської інтеграції, додається також висновок про відповідність таким

Правове регулювання

- [ч. 1 ст. 91](#) Регламенту Верховної Ради України
- [§ 71](#) Регламенту Кабінету Міністрів України
- [Постанова Верховної Ради України «Про деякі заходи щодо виконання зобов'язань України у сфері європейської інтеграції»](#)

Зразок

- [Проект постанови Верховної Ради України «Про прийняття за основу проекту Закону України «Про внесення змін до статті 188-57 Кодексу України про адміністративні правопорушення»](#)

зобов'язанням, який готується Урядовим офісом координації європейської та євроатлантичної інтеграції Секретаріату Кабінету Міністрів України за встановленою формою та підписується віцепрем'єр-міністром України, до компетенції якого віднесені питання європейської інтеграції.

До законопроектів, спрямованих на адаптацію законодавства України до положень права Європейського Союзу (acquis ЄС), виконання міжнародно-правових зобов'язань України у сфері європейської інтеграції, можуть додаватися:

- 1) інформація щодо відповідності (постатейна таблиця відповідності) законопроекту праву Європейського Союзу (acquis ЄС), міжнародно-правовим зобов'язанням України у сфері європейської інтеграції;
- 2) офіційний переклад акта законодавства Європейського Союзу та/або інших джерел права Європейського Союзу (acquis ЄС).

Обов'язкові експертизи законопроекту здійснюються суб'єктом забезпечення правотворчої діяльності в порядку, визначеному законодавством України.

Законопроект підлягає обов'язковій експертизі на відповідність зобов'язанням України у сфері європейської інтеграції та праву Європейського Союзу (*acquis* ЄС), а також науковій, юридичній (правовій), антикорупційній, гендерно-правовій, антидискримінаційній та іншим експертизам, визначеним законом.

Кожен законопроект, проект іншого акта після його реєстрації не пізніше як у п'ятиденний строк направляється Головою Верховної Ради України або відповідно до розподілу обов'язків Першим заступником, заступником Голови Верховної Ради України в комітет, до предмета відання якого належать питання бюджету, для проведення експертизи щодо його впливу на показники бюджету та відповідності законам, що регулюють бюджетні відносини, комітет, до предмета відання якого належать питання боротьби з корупцією, для підготовки експертного висновку щодо його відповідності вимогам антикорупційного законодавства та в комітет, до предмета відання якого належить оцінка відповідності законопроектів міжнародно-правовим зобов'язанням України у сфері європейської інтеграції для підготовки експертного висновку.

Кожен законопроект не пізніше як у триденний строк направляється комітетом, до предмета відання якого належать питання бюджету, до Кабінету Міністрів України для здійснення експертизи щодо його впливу на показники бюджету та відповідності законам, що регулюють бюджетні відносини.

Правове регулювання

- [ч. 1 ст. 93](#) Регламенту Верховної Ради України
- [ч. 1 ст. 44](#) Закону України «Про правотворчу діяльність»
- [ч. 1 ст. 28](#), [ч. 2 ст. 28](#) Закону України «Про Кабінет Міністрів України»
- [§ 45](#), [§ 46](#), [§ 118](#), [§ 119](#) Регламенту Кабінету Міністрів України

Експертиза на відповідність зобов'язанням України у сфері європейської інтеграції та праву Європейського Союзу (acquis ЄС)

Експертиза на відповідність зобов'язанням України у сфері європейської інтеграції та праву Європейського Союзу (acquis ЄС) – обов'язкова експертиза проекту нормативно-правового акта, яка проводиться суб'єктом забезпечення правотворчої діяльності в порядку, визначеному законодавством України, для встановлення наявності або відсутності у тексті законопроекту положень, правовідносини в яких регулюються правом Європейського Союзу (acquis ЄС), і має на меті забезпечення відповідності прийнятого закону зобов'язанням України у сфері європейської інтеграції та праву Європейського Союзу (acquis ЄС).

Суб'єктами проведення цієї експертизи є: комітет Верховної Ради України, до предмета відання якого належить оцінка відповідності законопроектів міжнародно-правовим зобов'язанням України у сфері європейської інтеграції; Урядовий офіс координації європейської та євроатлантичної інтеграції Секретаріату Кабінету Міністрів України.

Законопроект, спрямований на виконання зобов'язань України у сфері європейської інтеграції, адаптацію законодавства України до положень права Європейського Союзу, вноситься з інформацією про його відповідність (постатейною таблицею відповідності) зобов'язанням України у сфері європейської інтеграції та праву Європейського Союзу (acquis ЄС).

Правове регулювання

- [ч. 1 ст. 93](#) Регламенту Верховної Ради України
- [ч. 4 ст. 43](#), [ч. 1 ст. 44](#) Закону України «Про правотворчу діяльність»
- [п. 5-1 § 33](#) Регламенту Кабінету Міністрів України
- [п. 3 п. 4](#) Положення про Урядовий офіс координації європейської та євроатлантичної інтеграції

Зразки

- [Висновок Урядового офісу координації європейської та євроатлантичної інтеграції Секретаріату Кабінету Міністрів України](#)
- [Висновок Комітет Верховної Ради України з питань інтеграції України до Європейського Союзу](#)

Експертиза щодо впливу на показники бюджету та відповідності законам, що регулюють бюджетні відносини

абв

Експертиза щодо впливу на показники бюджету та відповідності законам, що регулюють бюджетні відносини проводиться суб'єктом забезпечення правотворчої діяльності в порядку, визначеному законодавством України, для встановлення наявності або відсутності у тексті законопроекту положень, реалізація яких у разі його прийняття може мати вплив на показники видаткової частини державного бюджету (такі зміни показників бюджету передбачають зменшення надходжень бюджету та/або збільшення витрат бюджету). Суб'єктами проведення цієї експертизи є: комітет Верховної Ради України, до предмета відання якого належить питання бюджету; Міністерство фінансів України.

У разі надіслання Верховною Радою України законопроекту для надання експертного висновку Секретаріат Кабінету Міністрів України надсилає його Міністерству фінансів України та заінтересованим центральним органам виконавчої влади для підготовки експертного висновку щодо впливу законопроекту на показники бюджету і відповідності законам, якими регулюються бюджетні відносини. Кабінет Міністрів України у двотижневий строк з дня отримання законопроекту подає до Комітету Верховної Ради України з питань бюджету експертний висновок, який має містити інформацію щодо повноти та достовірності даних, викладених у фінансово-економічному обґрунтуванні, впливу законопроекту на показники бюджету (з обов'язковим визначенням вартісної величини такого впливу), можливостей фінансового забезпечення у відповідному бюджетному періоді, відповідності законам, що регулюють бюджетні відносини, та пропозиції щодо його розгляду.

Правове регулювання

- [ч. 2 ст. 27](#) Бюджетного кодексу України
- [ч. 1 ст. 93](#) Регламенту Верховної Ради України
- [ч. 1 ст. 28](#) Закону України «Про Кабінет Міністрів України»
- [§ 70](#), [§ 117](#), [§ 118](#) Регламенту Кабінету Міністрів України

Зразки

- [Висновок Комітету Верховної Ради України з питань бюджету](#)
- [Експертний висновок Міністерства фінансів України до законопроекту згідно зі статтею 27 Бюджетного кодексу України](#)

Наукова експертиза проводиться суб'єктом забезпечення правотворчої діяльності в порядку, визначеному законодавством України, на відповідність законопроекту Конституції України, актам законодавства та чинним міжнародним договорам України, сучасному рівню наукових знань щодо суспільно-політичного, соціально-економічного, науково-технічного, інноваційного та гуманітарного розвитку держави. Обов'язкова наукова експертиза може проводитися у порядку науково-технічної та науково-правової експертиз. Суб'єктами проведення цих експертиз є: Національна академія наук України; Головне науково-експертне управління Апарату Верховної Ради України.

Головне науково-експертне управління здійснює наукову експертизу законопроектів на предмет: 1) правильності концептуального вирішення певної проблеми; 2) правової, економічної, соціальної, управлінської доцільності прийняття закону, його відповідності основним завданням дотримання прав і свобод людини; 3) повноти та комплексності правового регулювання; 4) відповідності Конституції України, а також міжнародним договорам, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, основним принципам права, принципам системності законодавства; 5) правильності визначення місця законопроекту у правовій системі України; 6) можливостей досягнення очікуваного результату та настання негативних наслідків; 7) відповідності сучасному рівню наукових знань, принципам і засадам державної політики; 8) простоти, чіткості, ясності формулювань, наявності та завершеності механізмів застосування правових норм.

Правове регулювання

- [ч. 1 ст. 44](#) Закону України «Про правотворчу діяльність»
- [ст. 103](#) Регламенту Верховної Ради України
- [ч. 2 ст. 17](#) Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність»
- [п. 6](#) Положення про Апарат Верховної Ради України

Зразок

- [Висновок Головного науково-експертного управління Апарату Верховної Ради України](#)

Юридична (правова) експертиза проводиться суб'єктом забезпечення правотворчої діяльності в порядку, визначеному законодавством України, на відповідність Конституції України, актам законодавства та чинним міжнародним договорам України, стандартам Ради Європи у сфері демократії, верховенства права та прав людини, зокрема положенням Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, з урахуванням практики Європейського суду з прав людини, принципам недискримінації (антидискримінаційна експертиза) та забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків (гендерно-правова експертиза). Суб'єктами проведення цих експертиз є Головне юридичне управління Апарату Верховної Ради України; Міністерство юстиції України. За результатами правової експертизи проекту акта Мін'юст оформляє висновок за встановленою ним формою, невід'ємною частиною якого є висновок за результатами експертизи на відповідність проекту акта положенням Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, з урахуванням практики Європейського суду з прав людини.

Правове регулювання

- [ч. 1 ст. 44](#) Закону України «Про правотворчу діяльність»
- [ч. 1 ст. 93](#), [ст. 103](#), [ч. 2 ст. 117](#) Регламенту Верховної Ради України
- [§ 44](#), [§ 45](#), [§ 46](#), [§ 70](#), [§ 118](#) Регламенту Кабінету Міністрів України
- [п. 6](#) Положення про Апарат Верховної Ради України

Зразки

- [Зауваження Головного юридичного управління Апарату Верховної Ради України](#)
- [Висновок Міністерства юстиції України за результатами правової експертизи](#)

Висновок редакційного опрацювання

абв

Висновок редакційного опрацювання надається суб'єктом забезпечення правотворчої діяльності за результатами експертизи законопроекту в порядку, визначеному законодавством України, з метою виявлення неузгодженостей чи редакційних неточностей, які мають бути внесені до його тексту для усунення цих неточностей чи неузгодженостей. Суб'єктом проведення цієї експертизи є Головне управління документального забезпечення Апарату Верховної Ради України.

Зареєстрований та включений до порядку денного сесії законопроект при підготовці до другого та всіх наступних читань в обов'язковому порядку направляється для редакційного опрацювання у згаданий структурний підрозділ Апарату Верховної Ради України. Структурний підрозділ з документального забезпечення проводить редакційне опрацювання (лінгвістичну експертизу).

Висновок редакційного опрацювання додається до супровідних документів, які надаються народним депутатам України разом із законопроектом. Такий висновок може бути врахований головним комітетом під час підготовки законопроекту до другого чи повторного другого читання.

У разі якщо висновок редакційного опрацювання містить зауваження до законопроекту, підготовленого до другого читання чи повторного другого читання, головний комітет може розглянути на своєму засіданні пропозиції (поправки) членів комітету, підготовлені з урахуванням такого висновку.

Правове регулювання

- [ч. 2 ст. 103](#), [ч. 2 ст. 117](#), [ч. 6 ст. 118](#) Регламенту Верховної Ради України
- [п. 6](#) Положення про Апарат Верховної Ради України

Зразок

- [Висновок Головного управління документального забезпечення Апарату Верховної Ради України](#)

Гендерно-правова експертиза проводиться суб'єктом забезпечення правотворчої діяльності в порядку, визначеному законодавством України, для встановлення наявності або відсутності у тексті законопроекту положень, реалізація яких у разі його прийняття може порушувати принцип забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків.

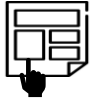
Гендерно-правова експертиза законопроекту проводиться Мін'юстом під час проведення правової експертизи. Результати проведення Мін'юстом гендерно-правової експертизи законопроекту відображаються у висновку Мін'юсту за результатами його правової експертизи, в якому зазначається інформація про наявність норм, які не відповідають принципу забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, та подаються пропозиції щодо необхідності доопрацювання проекту нормативно-правового акта в разі їх виявлення, або про відсутність таких норм.

Правове регулювання

- ч. [3](#), [4](#) ст. 4 Закону України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків»
- [§ 46](#), [§ 70](#), [§ 118](#) Регламенту Кабінету Міністрів України
- [п. 13](#), [п. 14](#) Порядку проведення гендерно-правової експертизи
- [Методичні рекомендації з проведення гендерно-правової експертизи актів законодавства та проектів нормативно-правових актів](#)

Зразок

- [Висновок Міністерства юстиції України за результатами правової експертизи \(Оцінка відповідності проекту акта законодавства принципу забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків\)](#)

Експертиза на відповідність положенням Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод і Протоколів до неї, практиці Європейського суду з прав людини

Експертиза на відповідність положенням Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод і Протоколів до неї, практиці Європейського суду з прав людини проводиться суб'єктом забезпечення правотворчої діяльності в порядку, визначеному законодавством України, на відповідність Конституції України, актам законодавства та чинним міжнародним договорам України, стандартам Ради Європи у сфері демократії, верховенства права та прав людини, положенням Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод і Протоколів до неї, практиці Європейського суду з прав людини. Експертиза проводиться Мін'юстом під час проведення правової експертизи. Результати проведення Мін'юстом експертизи законопроекту відображаються у висновку Мін'юсту за результатами його правової експертизи.

Правове регулювання

- [ч. 1 ст. 19](#) Закону України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини»
- [§ 46](#), [§ 70](#), [§ 118](#) Регламенту Кабінету Міністрів України

Зразок

- [Висновок Міністерства юстиції України за результатами правової експертизи](#)

Антидискримінаційна експертиза – аналіз проектів нормативно-правових актів, за результатами якого надається висновок щодо їх відповідності принципу недискримінації. Антидискримінаційна експертиза проводиться суб'єктом забезпечення правотворчої діяльності в порядку, визначеному законодавством України, для встановлення наявності у тексті законопроекту положень, які містять ознаки дискримінації та/або можуть призвести до дискримінації в разі їх прийняття, та подання пропозицій щодо їх усунення. Обов'язкова антидискримінаційна експертиза законопроекту проводиться Мін'юстом під час проведення правової експертизи. Результати проведення Мін'юстом антидискримінаційної експертизи законопроекту відображаються у висновку Мін'юсту за результатами його правової експертизи.

Громадські організації, фізичні та юридичні особи мають право проводити громадську антидискримінаційну експертизу проектів нормативно-правових актів.

Правове регулювання

- [п. 1 ч. 1 ст. 1, ст. 8](#) Закону України «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні»
- [§ 46, § 70, § 118](#) Регламенту Кабінету Міністрів України
- [Порядок проведення антидискримінаційної експертизи та громадської антидискримінаційної експертизи проектів нормативно-правових актів](#)

Зразок

- [Висновок Міністерства юстиції України за результатами правової експертизи \(Оцінка відповідності проекту акта законодавства принципу недискримінації \(антидискримінаційна експертиза\)\)](#)

Антикорупційна експертиза – діяльність із виявлення в законопроектах положень, які самостійно чи у поєднанні з іншими нормами можуть сприяти вчиненню корупційних правопорушень або правопорушень, пов'язаних із корупцією.

Обов'язкова антикорупційна експертиза здійснюється Міністерством юстиції України, крім антикорупційної експертизи законопроектів, внесених на розгляд Верховної Ради України народними депутатами України, яка здійснюється комітетом Верховної Ради України, до предмета відання якого належить питання боротьби з корупцією. Результати проведення Мін'юстом антикорупційної експертизи законопроекту відображаються у висновку Мін'юсту за результатами його правової експертизи.

Національне агентство з питань запобігання корупції може проводити за власною ініціативою у встановленому ним порядку антикорупційну експертизу проектів нормативно-правових актів, що вносяться на розгляд Верховної Ради України. Національне агентство з питань запобігання корупції здійснює моніторинг актів законодавства, проектів актів, внесених на розгляд Верховної Ради України, з метою виявлення в них корупціогенних норм. У разі виявлення за результатами моніторингу проектів актів, внесених на розгляд Верховної Ради України або Кабінету Міністрів України, корупціогенних норм Національне агентство з питань запобігання корупції проводить антикорупційну експертизу таких проектів актів.

Національне агентство з питань запобігання корупції інформує відповідний комітет Верховної Ради України про проведення антикорупційної експертизи відповідного проекту нормативно-правового акта, що є підставою для зупинення процедури його розгляду або прийняття, але на строк не більше десяти днів. Інформування

Правове регулювання

- [ч. 1 ст. 44](#) Закону України «Про правотворчу діяльність»
- [ч. 1 ст. 93](#) Регламенту Верховної Ради України
- [ч. 1 ст. 1, ст. 55](#) Закону України «Про запобігання корупції»
- [§ 46, § 70, § 118](#) Регламенту Кабінету Міністрів України
- [Порядок проведення антикорупційної експертизи](#)
- [Порядок проведення антикорупційної експертизи Національним агентством з питань запобігання корупції](#)

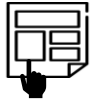
Зразки

- [Висновок Міністерства юстиції України за результатами правової експертизи \(Антикорупційна експертиза\)](#)
- [Висновок Комітету Верховної Ради України з питань антикорупційної політики](#)
- [Висновок Національного агентства з питань запобігання корупції за результатами антикорупційної експертизи](#)

відповідного комітету Верховної Ради України або Кабінету Міністрів України про проведення антикорупційної експертизи відповідного проекту акта здійснюється Головою Національного агентства з питань запобігання корупції або особою, яка виконує його обов'язки. Днем початку строку проведення антикорупційної експертизи проекту акта вважається наступний календарний день за днем такого інформування. Антикорупційна експертиза проекту акта повинна бути завершена у строк не більше ніж 10 календарних днів із дня початку строку її проведення.

Результати антикорупційної експертизи проекту акта викладаються у висновку антикорупційної експертизи, у якому зазначаються: повна назва проекту акта, його реєстраційний номер (за наявності), дата та ініціатори внесення на розгляд Верховної Ради України або Кабінету Міністрів України; суть основних положень проекту акта із переліком питань, які пропонується ним врегулювати; положення проекту акта, які містять корупціогенні фактори, із наведенням відповідного обґрунтування, а також прогнозування можливих негативних наслідків реалізації таких положень; рекомендації щодо можливих способів усунення корупціогенних факторів, виявлених за результатами антикорупційної експертизи.

За ініціативою фізичних осіб, громадських об'єднань, юридичних осіб може проводитися громадська антикорупційна експертиза проектів нормативно-правових актів.

Додаткові експертизи можуть проводитися у встановленому законодавством України порядку з питань, що були предметом обов'язкової експертизи, а також інших питань. За дорученням Голови Верховної Ради України або відповідно до розподілу обов'язків – Першого заступника Голови Верховної Ради України, заступника Голови Верховної Ради України або за рішенням головного комітету законопроект направляється на додаткову експертизу.

Додаткова експертиза законопроекту може бути проведена як з питань, визначених предметом обов'язкової експертизи, так й інших питань, а саме: на відповідність зобов'язанням України у сфері європейської інтеграції та праву Європейського Союзу (acquis ЄС); наукова; юридична (правова); антикорупційна; гендерно-правова; антидискримінаційна; на відповідність положенням Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод і Протоколів до неї, практиці Європейського суду з прав людини; фінансово-економічна; цифрова; щодо впливу на показники бюджету та відповідності законам, що регулюють бюджетні відносини; щодо впливу на показники економічного і соціального розвитку та відповідності зобов'язанням України за Угодою про заснування Світової організації торгівлі; з інших питань, що можуть вплинути на якість законопроекту.

Правове регулювання

- [ч. 2 ст. 44](#) Закону України «Про правотворчу діяльність»
- [ст. 103](#) Регламенту Верховної Ради України

Зразок

- [Експертний висновок щодо відповідності міжнародно-правовим зобов'язанням України у сфері європейської інтеграції та праву Європейського Союзу \(acquis ЄС\) проекту Закону України про внесення змін до деяких законів України щодо спрощення порядку подання інформації, необхідної для проведення фінансового моніторингу](#) (реєстр. № 6320 від 18.11.2021) (додаткова експертиза)

Цифрова експертиза проводиться суб'єктом забезпечення правотворчої діяльності в порядку, визначеному законодавством України, з метою виявлення в законопроекті положень, що не узгоджуються із засадами реалізації органами виконавчої влади принципів державної політики цифрового розвитку, зокрема перешкоджають створенню сучасних електронних форм взаємодії та доступності для громадян і суб'єктів господарювання, переваг і можливостей цифрових технологій. За результатами цієї експертизи надається висновок встановленого зразка. Суб'єктом проведення цієї експертизи є Міністерство цифрової трансформації України.

Під час здійснення експертизи Мінцифри:

1) визначає: технічні аспекти окремих положень проекту акта та відповідність проекту акта засадам реалізації органами виконавчої влади принципів державної політики цифрового розвитку; альтернативні шляхи реалізації положень проекту акта, які відповідають засадам реалізації органами виконавчої влади принципів державної політики цифрового розвитку; суперечності в актах законодавства, які унеможливають реалізацію положень акта із застосуванням інформаційно-комунікаційних систем;

2) наводить обґрунтування застосування положень акта без використання інформаційно-комунікаційних систем та наслідки, до яких може призвести їх застосування.

Правове регулювання

- [п. 3 ч. 2 ст. 44](#) Закону України «Про правотворчу діяльність»
- [§ 37-1](#) Регламенту Кабінету Міністрів України

Зразок

- [Висновок Міністерства цифрової трансформації України за результатами проведення цифрової експертизи проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо оптимізації законотворчої діяльності»](#)

Експертиза щодо впливу на показники економічного і соціального розвитку та відповідності зобов'язанням України за Угодою про заснування Світової організації торгівлі

Експертиза щодо впливу на показники економічного і соціального розвитку та відповідності зобов'язанням України за Угодою про заснування Світової організації торгівлі проводиться суб'єктом забезпечення правотворчої діяльності в порядку, визначеному законодавством України, для встановлення належності/неналежності проекту за предметом правового регулювання до сфер, правовідносини в яких регулюються угодами Світової організації торгівлі (СОТ), та у разі належності – про його відповідність/невідповідність міжнародним зобов'язанням України за Угодою про заснування СОТ або відповідність за умови дотримання інших зобов'язань, встановлених угодами СОТ і Протоколом про вступ України до СОТ. За результатами цієї експертизи надається висновок встановленого зразка. Суб'єктом проведення експертизи є Міністерство економіки України.

Правове регулювання

- [п. 5 ч. 2 ст. 44](#) Закону України «Про правотворчу діяльність»
- [п. 5 § 33](#) Регламенту Кабінету Міністрів України

Зразок

- [Форма Висновку Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України за результатами опрацювання проектів актів на предмет впливу реалізації актів на показники економічного і соціального розвитку, а також відповідності зобов'язанням України за Угодою про заснування Світової організації торгівлі](#)

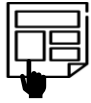

Незалежна експертиза може проводитися експертними організаціями з числа наукових, освітніх, міжнародних та інших організацій відповідного профілю, експертами з числа вчених і фахівців. Головною експертною установою з проведення юридичної (правової) експертизи проектів законів є Національна академія наук України. Порядок направлення проектів законів до Національної академії наук України для проведення юридичної (правової) експертизи визначається законодавством України. Виняток встановлено лише щодо незалежної експертизи проектів нормативно-правових актів, що містять інформацію з обмеженим доступом – у таких випадках незалежна експертиза не проводиться.

Комітет Верховної Ради України має право ініціювати укладання в межах коштів, передбачених у кошторисі видатків на здійснення повноважень Верховної Ради України, договорів із науковими установами, навчальними закладами та спеціалістами на експертизу проектів законів. Такі експерти, фахівці-практики мають право брати участь у засіданнях комітетів за запрошенням.

Правове регулювання

- [ч. 3 ст. 44](#) Закону України «Про правотворчу діяльність»
- [п. 10 ч. 1 ст. 15](#), [ч. 3 ст. 48](#) Закону України «Про комітети Верховної Ради України»
- [ч. 3 ст. 103](#) Регламенту Верховної Ради України

Національна академія наук України є головною експертною установою з проведення юридичної (правової) експертизи проектів законів. Порядок направлення проектів законів до Національної академії наук України для проведення юридичної (правової) експертизи визначається законодавством України.

Національна академія наук України як вища наукова самоврядна організація України здійснює незалежну наукову оцінку проектів стратегічних, прогнозних та програмних документів (доктрин, концепцій, стратегій тощо), а також за дорученням Президента України, Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України та/або з власної ініціативи розробляє пропозиції щодо засад державної наукової і науково-технічної політики, прогнози, інформаційно-аналітичні матеріали, пропозиції, рекомендації щодо суспільно-політичного, соціально-економічного, науково-технічного, інноваційного та гуманітарного розвитку держави, здійснює наукову експертизу проектів законів, державних рішень і програм.

Правове регулювання

- [ч. 3 ст. 44](#) Закону України «Про правотворчу діяльність»
- [ч. 2 ст. 17](#) Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність»
- [ч. 3 ст. 103](#) Регламенту Верховної Ради України

Пленум Верховного Суду надає висновки щодо проектів законодавчих актів, які стосуються судоустрою, судочинства, статусу суддів, виконання судових рішень та інших питань, пов'язаних із функціонуванням системи судоустрою України.

Надання висновків щодо проектів законодавчих актів, які стосуються судоустрою, судочинства, статусу суддів, виконання судових рішень та інших питань, пов'язаних із функціонуванням системи судоустрою України, здійснюється Пленумом Верховного Суду за поданням Голови Верховного Суду, а в разі його відсутності – заступника Голови Верховного Суду.

Ініціювати внесення такого подання мають право Секретар Великої Палати Верховного Суду, голови касаційних судів у складі Верховного Суду, а також не менш як одна четверта від складу суддів Верховного Суду.

Висновок щодо проектів законодавчих актів, які стосуються судоустрою, судочинства, статусу суддів, виконання судових рішень та інших питань, пов'язаних із функціонуванням системи судоустрою України, затверджується Пленумом Верховного Суду.

Правове регулювання

- [п. 3 ч. 2 ст. 36](#), [п. 4 ч. 2 ст. 46](#) Закону України «Про судоустрій і статус суддів»
- [Регламент Пленуму Верховного Суду](#)

Зразок

- [Висновок Пленуму Верховного Суду](#)

Вища рада правосуддя надає обов'язкові до розгляду консультативні висновки щодо законопроектів з питань утворення, реорганізації чи ліквідації судів, судоустрою і статусу суддів, узагальнює пропозиції судів, органів та установ.

Вища рада правосуддя надає обов'язкові для розгляду консультативні висновки щодо законопроектів з питань утворення, реорганізації чи ліквідації судів, судоустрою і статусу суддів, зареєстрованих в Апараті Верховної Ради України, за зверненням Верховної Ради України, Комітету Верховної Ради України з питань правової політики, а також із власної ініціативи. Консультативні висновки щодо законопроектів з питань утворення, реорганізації чи ліквідації судів, судоустрою і статусу суддів розглядаються Вищою радою правосуддя на засіданні у пленарному складі.

Рішення Вищої ради правосуддя про затвердження консультативного висновку ухвалюється відкритим голосуванням більшістю присутніх на засіданні членів Вищої ради правосуддя. Консультативний висновок разом із рішенням про його затвердження надсилається для розгляду суб'єкту звернення, Верховній Раді України та оприлюднюється на офіційному вебсайті Вищої ради правосуддя.

Правове регулювання

- [п. 15 ч. 1 ст. 3](#) Закону України «Про Вищу раду правосуддя»
- [Регламент Вищої ради правосуддя](#)

Зразок

- [Консультативний висновок щодо законопроекту](#)

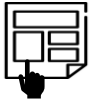
Інформаційне чи наукове дослідження законопроекту може бути здійснено за дорученням Голови Верховної Ради України, Першого заступника Голови Верховної Ради України, заступника Голови Верховної Ради України або за рішенням головного комітету. При цьому предмет і мета наукового пошуку та/або дослідження повинні бути чітко визначені.

Комітет при здійсненні законопроектної функції серед іншого має право: звертатися до наукових установ і організацій з проханням висловити пропозиції щодо проектів законів; ініціювати укладання в межах коштів, передбачених у кошторисі видатків на здійснення повноважень Верховної Ради України, договорів з науковими установами, навчальними закладами та спеціалістами на науково-інформаційний пошук, розробку, доопрацювання та експертизу проектів законів.

До справи кожного законопроекту, включеного до порядку денного сесії Верховної Ради України, Апаратом Верховної Ради України та головним комітетом, що ведуть справу, разом з іншими документами включаються також дані інформаційних чи наукових досліджень, виконаних щодо законопроекту за дорученням Верховної Ради України.

Правове регулювання

- [п. 5 ч. 2 ст. 97](#), [ч. 1 ст. 103](#) Регламенту Верховної Ради України
- [п. 9, 10](#) ч. 1 ст. 15 Закону України «Про комітети Верховної Ради України»

Підготовка та розповсюдження аналітичних матеріалів є одним із методів лобіювання. Суб'єкт лобіювання має право подавати власні аналітичні матеріали до проектів законів. У разі надання аналітичних матеріалів суб'єктів лобіювання відомості про них мають міститися в пояснювальній записці.

Під час підготовки та попереднього розгляду законопроекту суб'єкти лобіювання мають право подати до Верховної Ради України аналітичні матеріали до такого законопроекту, які направляються головному комітету для розгляду та Апарату Верховної Ради України для внесення до єдиної автоматизованої системи та розміщення на вебсайті Верховної Ради України. Подані суб'єктами лобіювання аналітичні матеріали включаються до справи законопроекту.

Комітет, визначений головним з підготовки і попереднього розгляду законопроекту, запрошує на свої засідання з розгляду законопроекту суб'єктів лобіювання, які подали аналітичні матеріали до такого законопроекту. Суб'єкти лобіювання, які беруть участь у засіданні комітету, мають право виступу щодо законопроектів, до яких вони подали аналітичні матеріали, з дозволу та у порядку, встановленому головуючим на засіданні комітету. Члени комітету мають право ставити запитання суб'єктам лобіювання щодо кожного законопроекту, до якого вони подали аналітичні матеріали, після закінчення їхніх виступів.

Правове регулювання

- [п. 3 ч. 1 ст. 91](#), [ч. 8 ст. 93](#), ч. [1](#), [2](#) ст. 97 Регламенту Верховної Ради України
- п. [9](#), [10](#) ч. 1 ст. 15 Закону України «Про комітети Верховної Ради України»
- [п. 2 ч. 2 ст. 7](#), [п. 6 ч. 1 ст. 14](#) Закону України «Про лобіювання»

Висновок головного комітету щодо доцільності включення законопроекту до порядку денного сесії Верховної Ради України

Висновок з попереднього розгляду законопроекту готується та ухвалюється комітетом, який відповідно до предмета відання визначається головним з підготовки й попереднього розгляду законопроекту.

Висновки комітетів щодо законопроектів належать до різновидів актів, що приймаються комітетами Верховної Ради України при здійсненні ними законопроектної функції за результатами розгляду питань на їхніх засіданнях.

Текст висновку комітету складається із мотивувальної та резолютивної частин.

У мотивувальній частині висновків зазначається:

- 1) за чийм дорученням або ініціативою було розглянуто питання;
- 2) суб'єкти права законодавчої ініціативи, реєстраційний номер, дата внесення законопроекту;
- 3) наявність висновків державних органів, органів місцевого самоврядування, експертних висновків, висновків інших комітетів Верховної Ради України тощо;
- 4) перелік інших документів, що вплинули на результати розгляду питання;
- 5) обґрунтування і мотиви прийнятого рішення, висновку, рекомендації.

Резолютивна частина висновків має містити позицію комітету щодо включення до порядку денного пленарного засідання та щодо подальшого прийняття рішення Верховною Радою України стосовно

Правове регулювання

- [ст. 93](#), [ст. 94](#) Регламенту Верховної Ради України
- [п. 7 ч. 2 ст. 34](#), [ч. 2 ст. 35](#), [п. 2 ч. 1 ст. 49](#), [ст. 50](#) Закону України «Про комітети Верховної Ради України»

Зразки

- [Висновок на проект Закону України «Про внесення змін до Регламенту Верховної Ради України щодо формування порядку денного засідань Верховної Ради України з урахуванням пропозицій депутатських фракцій \(депутатських груп\)», внесений народними депутатами України Славицькою А. К., Гнатенком В. С. та Яковенком Є. Г. \(реєстр. № 12166-1 від 14.11.2024\)](#)
- [Висновок щодо проекту Закону про внесення змін до Цивільного кодексу України щодо вдосконалення правового регулювання діяльності товариств з одним учасником \(реєстр. № 12337 від 19.12.2024\)](#)

проекту закону чи іншого акта відповідно до вимог Регламенту Верховної Ради України.

Головний комітет повинен розглянути законопроект та ухвалити висновок щодо доцільності його включення до порядку денного сесії Верховної Ради України. Такий висновок повинен готуватися щодо кожного законопроекту не пізніш як у тридцятиденний строк.

У разі якщо для підготовки і попереднього розгляду, доопрацювання законопроектів Верховна Рада України приймає рішення про утворення тимчасової спеціальної комісії, така комісія здійснює функції головного комітету з цих питань.

До висновку головного комітету додаються висновки комітетів, до предметів відання яких належать питання відповідно бюджету, боротьби з корупцією та оцінки відповідності законопроектів міжнародно-правовим зобов'язанням України у сфері європейської інтеграції, а також висновки інших комітетів, які за зверненням головного комітету або з власної ініціативи розглянули законопроект і направили свої висновки до головного комітету.

Висновок комітету підписує голова комітету. У разі відсутності голови комітету з поважних причин, а так само в період, коли посада голови комітету є вакантною, обов'язки голови комітету виконує відповідно його перший заступник, заступник.

Висновок комітету Верховної Ради України, до предмета відання якого належать питання бюджету – акт комітету, що приймається за результатами обов'язкової експертизи щодо його впливу на показники бюджету та відповідності законам, що регулюють бюджетні відносини, проектів нормативно-правових актів, внесених на розгляд Верховної Ради України.

У резолютивній частині висновку повинна бути надана відповідь на питання, чи матиме законопроект вплив на показники бюджету та чи відповідає законам, що регулюють бюджетні відносини: не впливає на показники бюджетів; зменшує надходження та / або збільшує витрати; збільшує надходження та / або зменшує витрати; має опосередкований вплив.

Висновок також повинен містити позицію Комітету щодо відповідності законопроекту законам, що регулюють бюджетні відносини, а саме: Конституції України, Бюджетному кодексу України, закону про Державний бюджет України, іншим законам, що регулюють відносини, які виникають у процесі складання, розгляду, затвердження, виконання бюджетів, звітування про їх виконання та контролю за дотриманням бюджетного законодавства, питання відповідальності за порушення бюджетного законодавства, а також правові засади утворення та погашення державного і місцевого боргу.

У разі встановлення невідповідності законопроекту законам, що регулюють бюджетні відносини, у висновку слід вказати конкретні положення законопроекту та конкретні норми законів, що регулюють бюджетні відносини, яким вони суперечать.

Правове регулювання

- [ч. 1 ст. 93](#) Регламенту Верховної Ради України
- [п. 2 ч. 1 ст. 12](#), [п. 3 ч. 1 ст. 16](#), [п. 2 ч. 1 ст. 49](#), [ст. 50](#), [п. 7 ч. 2 ст. 51](#), [ч. 6 ст. 51](#) Закону України «Про комітети Верховної Ради України»
- [п. 2 ч. 2 ст. 109](#) Бюджетного кодексу України
- [п. 3 Додатку](#) до Постанови Верховної Ради України «Про перелік, кількісний склад і предмети відання комітетів Верховної Ради України дев'ятого скликання»

Зразки

- [Висновок \(бюджетна експертиза\) щодо проекту Закону](#) (реєстр. № 12210 від 14.11.2024)
- [Висновок \(бюджетна експертиза\) щодо проекту Закону](#) (реєстр. № 12154 від 28.10.2024)

Висновок комітету, до предмета відання якого належать питання боротьби з корупцією

абв

Висновок комітету Верховної Ради України, до предмета відання якого належать питання боротьби з корупцією, – акт комітету, що приймається за результатами обов'язкової антикорупційної експертизи проектів нормативно-правових актів, внесених на розгляд Верховної Ради України народними депутатами України.

Кожен законопроект, проект іншого акта після його реєстрації не пізніше як у п'ятиденний строк направляється Головою Верховної Ради України або відповідно до розподілу обов'язків Першим заступником, заступником Голови Верховної Ради України в комітет, до предмета відання якого належать питання боротьби з корупцією, для підготовки експертного висновку щодо його відповідності вимогам антикорупційного законодавства. Такий висновок має бути поданий до головного комітету у 21-денний строк з дня отримання законопроекту, проекту іншого акта для надання висновку.

Правове регулювання

- [ч. 1 ст. 93](#) Регламенту Верховної Ради України
- [п. 2 ч. 1 ст. 12](#), [п. 3 ч. 1 ст. 16](#), [п. 2 ч. 1 ст. 49](#), [ст. 50](#), [п. 7 ч. 2 ст. 51](#), [ч. 6 ст. 51](#) Закону України «Про комітети Верховної Ради України»
- [ч. 2 ст. 55](#) Закону України «Про запобігання корупції»
- [п. 2 Додатку](#) до Постанови Верховної Ради України «Про перелік, кількісний склад і предмети відання комітетів Верховної Ради України дев'ятого скликання»
- [Регламент розгляду Комітетом проектів нормативно-правових актів](#)

Зразки

- [Рішення Комітету щодо експертного висновку до законопроекту № 10257](#)
- [Рішення Комітету щодо експертного висновку законопроекту № 12130](#)

Висновок комітету, до предмета відання якого належать питання оцінки відповідності законопроектів міжнародно-правовим зобов'язанням України у сфері європейської інтеграції

Законопроект підлягає обов'язковій експертизі на відповідність зобов'язанням України у сфері європейської інтеграції та праву Європейського Союзу (acquis ЄС). Комітет, до предмета відання якого належить оцінка відповідності законопроектів міжнародно-правовим зобов'язанням України у сфері європейської інтеграції, під час попереднього розгляду законопроекту готує такий експертний висновок та подає його до головного комітету у 21-денний строк з дня отримання законопроекту. Комітет може направити запит до Урядового офісу координації європейської та євроатлантичної інтеграції для проведення правової експертизи проекту закону на відповідність зобов'язанням за Угодою про асоціацію та праву ЄС.

Мотивувальна частина висновку щодо відповідності законопроекту міжнародно-правовим зобов'язанням України у сфері європейської інтеграції може містити такі структурні елементи: належність законопроекту за предметом правового регулювання до міжнародно-правових зобов'язань України у сфері європейської інтеграції та сфери дії права ЄС (acquis ЄС); відповідність законопроекту міжнародно-правовим зобов'язанням України у сфері європейської інтеграції та праву ЄС (acquis ЄС).

У резолютивній частині наводиться узагальнена інформація про відповідність законопроекту (відповідає, не суперечить, частково відповідає, не відповідає, не врегульовано) міжнародно-правовим зобов'язанням України у сфері європейської інтеграції та праву ЄС (acquis ЄС).

Правове регулювання

- [ч. 1 ст. 93](#) Регламенту Верховної Ради України
- [п. 2 ч. 1 ст. 12](#), [п. 3 ч. 1 ст. 16](#), [п. 2 ч. 1 ст. 49](#), [ст. 50](#), [п. 7 ч. 2 ст. 51](#), [ч. 6 ст. 51](#) Закону України «Про комітети Верховної Ради України»
- [ч. 4 ст. 43](#), [ч. 1 ст. 44](#) Закону України «Про правотворчу діяльність»
- [п. 10 Додатку](#) до Постанови Верховної Ради України «Про перелік, кількісний склад і предмети відання комітетів Верховної Ради України дев'ятого скликання»

Зразок

- [Висновок \(експертиза щодо європейської інтеграції\) щодо проекту Закону України](#) (реєстр. № 12297 від 09.12.2024)

Висновок комітету, до предмета відання якого належать питання конституційного права

абв

Комітет, до предмета відання якого належать питання конституційного права, розглядає питання про відповідність законопроекту положенням Конституції України за дорученням Голови Верховної Ради України, за зверненням головного комітету або за власною ініціативою. Комітет, до предмета відання якого належать питання конституційного права, може ухвалити такий висновок і у випадку, коли відповідно до предмета відання буде визначений головним з підготовки і попереднього розгляду законопроекту.

Висновок комітету, до предмета відання якого належать питання конституційного права, про те, що законопроект суперечить положенням Конституції України, крім випадків, коли він стосується внесення змін до Конституції України, є однією із підстав для повернення законопроекту без його включення до порядку денного та розгляду на пленарному засіданні.

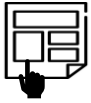
Резолютивна частина висновку комітету, до предмета відання якого належать питання конституційного права, має містити рішення про те, чи законопроект суперечить або не суперечить положенням Конституції України. У разі якщо законопроект суперечить положенням Конституції України комітет рекомендує Голові Верховної Ради України повернути його суб'єкту права законодавчої ініціативи без його включення до порядку денного та розгляду на пленарному засіданні Верховної Ради України.

Правове регулювання

- [ч. 7 ст. 93](#), [п. 1 ч. 2 ст. 94](#) Регламенту Верховної Ради України
- [п. 2 ч. 1 ст. 12](#), [п. 3 ч. 1 ст. 16](#), [п. 2 ч. 1 ст. 49](#), [ст. 50](#), [п. 7 ч. 2 ст. 51](#), [ч. 6 ст. 51](#) Закону України «Про комітети Верховної Ради України»
- [ч. 1 ст. 44](#) Закону України «Про правотворчу діяльність»
- [п. 16 Додатку](#) до Постанови Верховної Ради України «Про перелік, кількісний склад і предмети відання комітетів Верховної Ради України дев'ятого скликання»

Зразок

- [Висновок щодо проекту Закону про гарантування речових прав на об'єкти нерухомого майна, які будуть споруджені в майбутньому](#) (реєстр. № 5091 від 17.02.2021)

Висновок комітету Верховної Ради України, до предмета відання якого належать питання регламенту, – акт комітету, що приймається за результатами розгляду законопроекту, проекту іншого акта щодо відповідності його оформлення та реєстрації вимогам закону, Регламенту Верховної Ради України та прийнятих відповідно до них нормативно-правових актів. Висновок комітету Верховної Ради України, до предмета відання якого належать питання регламенту, готується за дорученням Верховної Ради України, Голови Верховної Ради України, за зверненням головного комітету, голови або першого заступника голови головного комітету чи з власної ініціативи комітету, до предмета відання якого належать питання регламенту. Висновок комітету Верховної Ради України, до предмета відання якого належать питання регламенту, додається до висновку головного комітету та має бути поданий до головного комітету у 21-денний строк з дня отримання законопроекту, проекту іншого акта для надання висновку. У разі якщо законопроект, проект іншого акта оформлено та/або зареєстровано без дотримання вимог закону, Регламенту Верховної Ради України та прийнятих відповідно до них нормативно-правових актів, висновок комітету, до предмета відання якого належать питання регламенту, направляється головному комітету та Голові Верховної Ради України для повернення законопроекту, проекту іншого акта суб'єкту права законодавчої ініціативи без його включення до порядку денного сесії та розгляду на пленарному засіданні Верховної Ради України.

Правове регулювання

- [ч. 4 ст. 93](#), [п. 2 ч. 2 ст. 94](#) Регламенту Верховної Ради України
- [п. 2 ч. 1 ст. 12](#), [п. 3 ч. 1 ст. 16](#), [п. 2 ч. 1 ст. 49](#), [ст. 50](#), [п. 7 ч. 2 ст. 51](#), [ч. 6 ст. 51](#) Закону України «Про комітети Верховної Ради України»
- [п. 18 Додатку](#) до Постанови Верховної Ради України «Про перелік, кількісний склад і предмети відання комітетів Верховної Ради України дев'ятого скликання»

Зразок

- [Висновок на відповідність оформлення та реєстрації вимогам закону, Регламенту Верховної Ради України та прийнятим відповідно до них нормативно-правовим актам](#)

Інші комітети розглядають законопроект за зверненням головного комітету або з власної ініціативи відповідно до предметів віддання комітетів Верховної Ради України.

Якщо інші комітети не направили свої висновки до головного комітету у 21-денний строк з дня отримання законопроекту, головний комітет попередньо розглядає законопроект, проект іншого акта без таких висновків.

Для здійснення законопроектної роботи, підготовки і попереднього розгляду питань, віднесених до її повноважень, виконання контрольних функцій відповідно до Конституції України, у Верховній Раді України дев'ятого скликання створено такі комітети:

- 1) Комітет з питань аграрної та земельної політики;
- 2) Комітет з питань антикорупційної політики;
- 3) Комітет з питань бюджету;
- 4) Комітет з питань гуманітарної та інформаційної політики;
- 5) Комітет з питань екологічної політики та природокористування;
- 6) Комітет з питань економічного розвитку;
- 7) Комітет з питань енергетики та житлово-комунальних послуг;
- 8) Комітет з питань здоров'я нації, медичної допомоги та медичного страхування;
- 9) Комітет з питань зовнішньої політики та міжпарламентського співробітництва;
- 10) Комітет з питань інтеграції України до Європейського Союзу;
- 11) Комітет з питань молоді і спорту;
- 12) Комітет з питань національної безпеки, оборони та розвідки;

Правове регулювання

- [ч. 1 ст. 89](#) Конституції України
- [ч. 7 ст. 93](#) Регламенту Верховної Ради України
- [ст. 5](#), [п. 2 ч. 1 ст. 12](#), [п. 3 ч. 1 ст. 16](#), [п. 2 ч. 1 ст. 49](#), [ст. 50](#), [п. 7 ч. 2 ст. 51](#), [ч. 6 ст. 51](#) Закону України «Про комітети Верховної Ради України»
- [п. 1](#), [п. 3](#), [додаток](#) до Постанови Верховної Ради України «Про перелік, кількісний склад і предмети відання комітетів Верховної Ради України дев'ятого скликання»

Зразок

- [Висновок комітету з питань цифрової трансформації](#) (реєстр. № 13181 від 17.04.2025)

- 13) Комітет з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування;
- 14) Комітет з питань освіти, науки та інновацій;
- 15) Комітет з питань прав людини, деокупації та реінтеграції тимчасово окупованих територій України, національних меншин і міжнаціональних відносин;
- 16) Комітет з питань правової політики;
- 17) Комітет з питань правоохоронної діяльності;
- 18) Комітет з питань Регламенту, депутатської етики та організації роботи Верховної Ради України;
- 19) Комітет з питань свободи слова;
- 20) Комітет з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів;
- 21) Комітет з питань транспорту та інфраструктури;
- 22) Комітет з питань фінансів, податкової та митної політики;
- 23) Комітет з питань цифрової трансформації.

Порядок денний сесії Верховної Ради України затверджується Верховною Радою України на кожен черговий засідання.

Порядок денний сесії Верховної Ради України включає три розділи, в яких визначається черговість розгляду Верховною Радою України питань порядку денного: розділ перший – питання, включені до плану законопроектної роботи Верховної Ради України, повністю підготовлені для розгляду Верховною Радою України та у встановленому порядку надані народним депутатам України; розділ другий – питання, не включені до плану законопроектної роботи Верховної Ради України, повністю підготовлені для розгляду Верховною Радою України та у встановленому порядку надані народним депутатам України; розділ третій – питання, підготовку і доопрацювання яких Верховна Рада України доручає здійснити комітетам, тимчасовим спеціальним комісіям, а також законопроекти, визначені Президентом України як невідкладні.

Порядок денний сесії Верховної Ради України має містити інформацію про назви, реєстраційні номери та дати реєстрації проектів законів, постанов та інших актів Верховної Ради України, суб'єктів права законодавчої ініціативи; відомості щодо невідкладності розгляду; назву головного комітету, тимчасової спеціальної комісії чи тимчасової слідчої комісії, відповідальних за підготовку питання до розгляду Верховною Радою України.

Пропозиції щодо проекту порядку денного сесії Верховної Ради України узагальнюються Апаратом Верховної Ради України за поданнями комітетів, тимчасових слідчих комісій та тимчасових спеціальних комісій про включення питань до певного розділу порядку денного сесії з урахуванням визначеної ними пріоритетності розгляду питань, включених до плану законопроектної роботи Верховної Ради

Правове регулювання

- ст. [20](#), [21](#), [22](#), [23](#) Регламенту Верховної Ради України

Зразок

- [Порядок денний тринадцятої сесії Верховної Ради України дев'ятого скликання](#)

України. Після їх обговорення та схвалення Погоджувальною радою проект постанови про порядок денний сесії Верховної Ради України вноситься Головою Верховної Ради України для затвердження Верховною Радою України.

Проект порядку денного сесії Верховної Ради України надається народним депутатам України під час їх реєстрації на початку чергової сесії. Проект рішення про внесення змін до затвердженого порядку денного сесії Верховної Ради України надається народним депутатам України не пізніше як за день до його розгляду. Схвалений Погоджувальною радою проект порядку денного сесії Верховної Ради України разом з переліком нерозглянутих і невідкликаних законопроектів на попередній сесії Верховної Ради України, а також тих законопроектів, які комітети за висновками їх попереднього розгляду пропонують не включати до проекту порядку денного сесії Верховної Ради України, вноситься Головою Верховної Ради України на затвердження Верховною Радою України. Проект постанови Верховної Ради України про затвердження порядку денного сесії Верховної Ради України приймається в цілому більшістю голосів народних депутатів України від конституційного складу Верховної Ради України.

До затвердженого порядку денного сесії Верховної Ради України можуть включатися додаткові питання шляхом внесення змін до нього. Питання, включені до порядку денного сесії, можуть переноситися, змінюватися чи виключатися з нього після обговорення за скороченою процедурою. Пропозиції про внесення змін до затвердженого порядку денного сесії Верховної Ради України готуються і вносяться в такому самому порядку, як до проекту порядку денного сесії Верховної Ради України.

Проект розкладу пленарних засідань сесії Верховної Ради України на кожний місяць сесії готується Апаратом Верховної Ради України за поданнями комітетів, тимчасових спеціальних комісій та тимчасових слідчих комісій з урахуванням визначеної ними пріоритетності розгляду питань, включених до плану законопроектної роботи Верховної Ради України, пропозицій депутатських фракцій (депутатських груп) відповідно до затвердженого порядку денного сесії Верховної Ради України і подається на розгляд Погоджувальної ради. Проект розкладу пленарних засідань Верховної Ради України має містити інформацію про день і час проведення та порядок денний пленарних засідань, перелік законопроектів (у тому числі альтернативних) із зазначенням назви, реєстраційного номера, суб'єкта права законодавчої ініціативи, дати їх надання народним депутатам України.

Схвалений Погоджувальною радою проект розкладу пленарних засідань сесії Верховної Ради України в той самий день направляється комітетам, тимчасовим спеціальним комісіям та тимчасовим слідчим комісіям, депутатським фракціям (депутатським групам). Наступного дня після засідання Погоджувальної ради до початку пленарного засідання проект розкладу пленарних засідань сесії Верховної Ради України надається народним депутатам України. Порядок денний пленарних засідань Верховної Ради України на кожний день пленарного тижня готується Апаратом Верховної Ради України на підставі затвердженого розкладу пленарних засідань сесії Верховної Ради України з урахуванням передбаченої в ньому черговості та фактичного стану готовності кожного питання до розгляду Верховною Радою України. У порядку денному пленарних засідань Верховної Ради України мають зазначатися реєстраційні номери та назви законопроектів (у тому числі й альтернативних), суб'єкти права законодавчої ініціативи, дати

Правове регулювання

- ст. [24](#), [25](#) Регламенту Верховної Ради України

Зразок

- [Порядок денний засідання Верховної Ради України \(13 сесія 9 скликання\) 15 травня 2025 року \(продовження пленарного засідання Верховної Ради України\)](#)

надання законопроектів народним депутатам України; визначені доповідачі і співдоповідачі; орієнтовний час розгляду питань.

У дні проведення пленарних засідань щотижня на початку пленарного засідання відводиться до 30 хвилин для стислих (до трьох хвилин): у вівторок – оголошень, заяв, повідомлень, пропозицій (крім тих, що вносяться у спеціально встановленому Регламентом порядку) від депутатських фракцій (депутатських груп); у середу – оголошень, заяв, повідомлень, пропозицій народних депутатів України. У дні проведення пленарних засідань щотижня у п'ятницю з 10 до 11 години відводиться час для запитань членам Кабінету Міністрів України («година запитань до Уряду»), з 13 години до 13 години 30 хвилин відводиться час для стислих (до трьох хвилин) оголошень депутатських запитів і прийняття рішень про підтримку та направлення депутатських запитів, обговорення відповідей на депутатські запити за участю керівників та посадових осіб державних органів (крім органів судової влади), органів місцевого самоврядування, які відповідають на депутатські запити і запитання народних депутатів України, з 13 години 30 хвилин до 14 години відводиться час для виступів народних депутатів України «з різних питань».

Питання порядку денного пленарного засідання Верховної Ради України розглядаються в тій послідовності, у якій їх включено до порядку денного пленарного засідання Верховної Ради України. Питання порядку денного пленарного засідання Верховної Ради України, що залишилися нерозглянутими на пленарному засіданні, розглядаються Верховною Радою України першими на наступному пленарному засіданні Верховної Ради України. Апарат Верховної Ради України забезпечує отримання народними депутатами України порядку денного на наступний день пленарних засідань (за винятком питань, передбачених частиною п'ятою статті 25 Регламенту) до 18 години дня, що йому передує.

Після включення законопроекту до порядку денного сесії Верховної Ради України підготовка його до першого читання здійснюється головним комітетом. За наслідками підготовки законопроекту до розгляду в першому читанні головний комітет ухвалює висновок, який має містити обґрунтовану рекомендацію про прийняття Верховною Радою України щодо відповідного законопроекту (кожного з альтернативних законопроектів у разі їх внесення) одного з рішень, передбачених статтею 114 Регламенту Верховної Ради України: 1) прийняття законопроекту за основу з дорученням головному комітету підготувати його до другого читання; 2) відхилення законопроекту; 3) повернення законопроекту суб'єкту права законодавчої ініціативи на доопрацювання або направлення його до головного комітету для підготовки на повторне перше читання, визначивши при цьому основні положення, принципи, критерії, яким повинен відповідати доопрацьований законопроект чи його структурні частини; 4) опублікування законопроекту у визначеному Верховною Радою України офіційному друкованому виданні для всенародного обговорення, доопрацювання його головним комітетом з урахуванням наслідків обговорення і подання на повторне перше читання.

У разі необхідності такий висновок може містити пропозицію щодо перенесення розгляду законопроекту. Верховна Рада України не більше двох разів може приймати рішення про проведення повторного першого читання законопроекту. Законопроект на повторне перше читання подається у визначений Верховною Радою України строк, але не пізніше 30 днів після дня його попереднього розгляду, у новій редакції, підготовленій головним комітетом та/або суб'єктом права законодавчої ініціативи, з висновками головного та інших комітетів.

Правове регулювання

- [ч. 3 ст. 102](#), [ст. 111](#), [ч. 1 ст. 114](#) Регламенту Верховної Ради України

Зразок

- [Висновок щодо проектів законів України реєстр. № 12374 від 02.01.2025, № 12374-1 від 08.01.2025 та № 12374-2 від 14.01.2025](#)

За наслідками підготовки законопроекту до розгляду в другому читанні головний комітет ухвалює висновок, який має містити пропозицію про прийняття Верховною Радою України щодо відповідного законопроекту (кожного з альтернативних законопроектів у разі їх внесення) одного з рішень, передбачених статтею 123 Регламенту Верховної Ради України, та обґрунтування такої пропозиції, а саме: 1) прийняття законопроекту в другому читанні та доручення головному комітету підготувати його до третього читання; 2) відхилення законопроекту; 3) прийняття законопроекту в другому читанні та в цілому; 4) прийняття законопроекту в другому читанні, за винятком окремих розділів, глав, статей, частин статей, та направлення їх головному комітету на доопрацювання з наступним поданням законопроекту на повторне друге читання; 5) повернення законопроекту головному комітету на доопрацювання з наступним поданням на повторне друге читання.

Верховна Рада України не більше двох разів може приймати рішення про проведення повторного другого читання законопроекту. На повторне друге читання законопроект подається головним комітетом у вигляді порівняльної таблиці. На повторне друге читання головний комітет подає лише пропозиції, поправки, внесені після другого читання, до статей чи їх частин, що не були прийняті у другому читанні. При цьому включаються всі пропозиції, поправки, у тому числі й ті, що були внесені до цих статей чи їх частин на попереднє друге читання. Якщо на повторне друге читання повернено лише окремі структурні частини законопроекту, порівняльна таблиця готується лише щодо цих структурних частин.

Правове регулювання

- [ч. 3 ст. 102](#), [ч. 1 ст. 117](#), [ч. 1 ст. 123](#), [ст. 124](#) Регламенту Верховної Ради України

Зразок

- [Висновок на проект Закону України про гарантування речових прав на об'єкти нерухомого майна, які будуть споруджені в майбутньому \(реєстр. № 5091\), підготовлений до другого читання](#)

Законопроект, підготовлений до другого читання, подається у вигляді порівняльної таблиці, яка має містити: 1) текст законопроекту, прийнятого за основу; 2) усі внесені та не відкликані пропозиції (можливо, із стислим обґрунтуванням), поправки, що мають суцільну нумерацію і розміщуються на рівні з відповідними статтями законопроекту, із зазначенням ініціаторів їх внесення – суб'єктів права законодавчої ініціативи; 3) висновок головного комітету щодо внесених пропозицій, поправок; 4) остаточну редакцію статей законопроекту, що пропонується головним комітетом для прийняття у другому читанні.

Якщо з тих чи інших причин не всі пропозиції, поправки включені до порівняльної таблиці, головним комітетом готується і подається додаткова порівняльна таблиця. Якщо головний комітет не прийняв рішення щодо тієї чи іншої пропозиції чи поправки до законопроекту, то остаточна редакція тексту законопроекту в цій частині залишається комітетом у редакції першого читання.

Пропозиція, внесена у встановленому порядку до другого читання, залишається без розгляду і до порівняльної таблиці не включається на підставі висновку комітету, до предмета відання якого належать питання конституційного права, про те, що внесена пропозиція суперечить вимогам Конституції України. Такий висновок надається комітетом, до предмета відання якого належать питання конституційного права, за зверненням головного комітету у 14-денний строк з дня отримання звернення.

У разі, якщо до законопроекту, підготовленого до другого читання чи повторного другого читання, не надійшло пропозицій та поправок, такий законопроект подається без порівняльної таблиці.

Правове регулювання

- [ст. 118](#) Регламенту Верховної Ради України

Зразок

- [Порівняльна таблиця до проекту Закону України \(реєстр. № 12374-д\) про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення інституційної спроможності Національного агентства України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів, та вдосконалення механізмів управління активами](#)

Для розгляду законопроекту в третьому читанні головним комітетом подається порівняльна таблиця, яка містить остаточну редакцію законопроекту, а також має містити:

- 1) текст законопроекту, прийнятого за основу;
- 2) усі внесені та не відкликані пропозиції (можливо, із стислим обґрунтуванням), поправки, що мають суцільну нумерацію і розміщуються на рівні з відповідними статтями законопроекту, із зазначенням ініціаторів їх внесення – суб'єктів права законодавчої ініціативи;
- 3) висновок головного комітету щодо внесених пропозицій, поправок;
- 4) остаточну редакцію статей законопроекту, що пропонується головним комітетом.

Порівняльна таблиця законопроекту до другого або наступних читань оформлюється відповідно до вимог Регламенту Верховної Ради України з використанням шрифту гарнітури Times New Roman розміром 12 друкарських пунктів (заголовки) та 10 друкарських пунктів (основний текст), текст набирається через один міжрядковий інтервал. Для друкування заголовків використовується напівжирний шрифт.

У заголовку порівняльної таблиці зазначаються: назва проекту акта Верховної Ради України, його реєстраційний номер, читання, в якому розглядатиметься проект акта, автори проекту акта та автори його остаточної редакції, дата засідання комітету.

Правове регулювання

- [ст. 118, ч. 1 ст. 127](#) Регламенту Верховної Ради України
- [п. 287](#) Положення про порядок роботи з документами у Верховній Раді України

Зразки

- [Порівняльна таблиця до проекту Закону України «Про реструктуризацію зобов'язань за кредитами в іноземній валюті», реєстраційний № 1558-1 \(Третє читання\)](#)
- [Порівняльна таблиця до проекту Закону України «Про внесення змін та доповнень до деяких законодавчих актів України \(щодо протидії розповсюдженню дитячої порнографії\)» \(Третє читання\)](#)

Перелік законів, до яких у зв'язку з прийняттям закону необхідно внести зміни

абв

Одночасно із законопроектом, підготовленим до третього читання, головним комітетом подається *перелік законів, до яких у зв'язку з прийняттям цього закону необхідно внести зміни* (за їх наявності).

Правове регулювання

- [п. 1 ч. 2 ст. 127](#) Регламенту Верховної Ради України

Проекти актів, прийняття яких передбачено в законопроекті або є необхідним для введення відповідного закону в дію

Одночасно із законопроектом, підготовленим до третього читання, головним комітетом подаються *проекти актів Кабінету Міністрів України, центральних органів виконавчої влади, прийняття яких передбачено в законопроекті*, що розглядається, або є необхідним для введення відповідного закону в дію, якщо Верховною Радою України приймалося рішення про необхідність розробки таких проектів актів.

Правове регулювання

- [п. 3 ч. 2 ст. 127](#) Регламенту Верховної Ради України

План організаційних, кадрових, матеріально-технічних, фінансових, інформаційних заходів для введення в дію закону після прийняття законопроекту

Одночасно із законопроектом, підготовленим до третього читання, головним комітетом подається одержаний головним комітетом, у разі необхідності, від Кабінету Міністрів України *план організаційних, кадрових, матеріально-технічних, фінансових, інформаційних заходів для введення в дію закону після прийняття законопроекту*. План організаційних, кадрових, матеріально-технічних, фінансових та інформаційних заходів готує центральний орган виконавчої влади відповідно до компетенції разом з іншими заінтересованими органами виконавчої влади і вносить його в установлений строк до Кабінету Міністрів України для подальшого подання комітетові Верховної Ради України.

Правове регулювання

- [п. 2 ч. 2 ст. 127](#) Регламенту Верховної Ради України
- [§ 115](#) Регламенту Кабінету Міністрів України

Оригінал прийнятого Верховною Радою України закону – виготовлений у паперовій формі примірник закону, прийнятий Верховною Радою України та поданий керівником підрозділу, на який покладено функцію з оформлення актів на підпис Голові Верховної Ради України, прийнятих Верховною Радою України, та поданий на підпис Голові Верховної Ради України разом з копією висновку остаточної юридичної експертизи у паперовій формі. Голова Верховної Ради України підписує поданий на підпис закон не раніше двох і не пізніше п'яти днів з дня його подання (крім випадків, передбачених Регламентом Верховної Ради України). Оригінал прийнятого Верховною Радою України закону в електронній формі не пізніш як у десятиденний строк з дня його прийняття візується керівником секретаріату головного комітету та підписується головою цього комітету. Текст прийнятого Верховною Радою України закону в електронній формі опрацьовується в юридичному підрозділі, висновок остаточної юридичної експертизи якого вноситься в єдину автоматизовану систему.

Порядок доступу до тексту прийнятого Верховною Радою України акта визначається Технологічною схемою проходження документів у єдиній автоматизованій системі роботи з документами у Верховній Раді України та технологічною схемою інформаційного наповнення офіційного вебсайту Верховної Ради України. Структурний підрозділ з документального забезпечення невідкладно, але не пізніш як на наступний день після дня підписання акта Головою Верховної Ради України надсилає закони України до Офісу Президента України на підпис Президентіві України фельд'єгерським зв'язком та вносить інформацію про це до єдиної автоматизованої системи роботи з документами у Верховній Раді України.

Правове регулювання

- [п. 3 ч. 1 ст. 88](#), [ч. 1 ст. 94](#), [п. 29 ч. 1 ст. 106](#) Конституції України
- [ч. 1 ст. 130](#), [ч. 2 ст. 130](#) Регламенту Верховної Ради України
- [п. 299](#), [п. 302](#), [п. 303](#), [п. 304](#) Положення про порядок роботи з документами у Верховній Раді України

Зразок

- [Текст, підписаний Головою Верховної Ради України – Закон «Про внесення змін до деяких законів України щодо проходження військової служби під час мобілізації особами, які не досягли 25-річного віку»](#) (реєстр. № 11379-д від 06.08.2024)

Остаточна юридична експертиза

Остаточна юридична експертиза здійснюється після прийняття акта Верховної Ради України в цілому. Оригінальний текст прийнятого Верховною Радою України акта в паперовій формі, завізований у головному комітеті, опрацьовується в юридичному структурному підрозділі та візується керівником юридичного структурного підрозділу. Висновок остаточної юридичної експертизи вноситься до єдиної автоматизованої системи роботи з документами у Верховній Раді України. Паперова копія висновку остаточної юридичної експертизи подається на підпис Голові Верховної Ради України разом з оригіналом прийнятого Верховною Радою України закону.

Правове регулювання

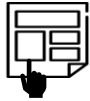
- [ч. 2 ст. 103](#), [ч. 1 ст. 130](#) Регламенту Верховної Ради України
- [п. 300](#), [п. 302](#) Положення про порядок роботи з документами у Верховній Раді України

Остаточне редакційне опрацювання

Остаточне редакційне опрацювання здійснюється після прийняття акта Верховної Ради України в цілому. Структурний підрозділ Апарату Верховної Ради України з документального забезпечення проводить остаточне редакційне опрацювання (остаточну лінгвістичну експертизу) прийнятого закону Верховної Ради України та оформлює його на підпис Голові Верховної Ради України в порядку надходження. Керівник підрозділу, на який покладено функцію з оформлення на підпис Голові Верховної Ради України прийнятих Верховною Радою України актів, виготовляє оригінал прийнятого Верховною Радою України закону в паперовій формі та подає його на підпис Голові Верховної Ради України разом з копією висновку остаточної юридичної експертизи у паперовій формі. Після підписання висновків остаточної юридичної експертизи, остаточного редакційного опрацювання (остаточної лінгвістичної експертизи) та подання оригіналу прийнятого акта на підпис Голові Верховної Ради України доступ до його тексту надається народним депутатам України.

Правове регулювання

- [ч. 2 ст. 103](#), [ч. 1 ст. 130](#) Регламенту Верховної Ради України
- [п. 301](#) Положення про порядок роботи з документами у Верховній Раді України

Заява народного депутата України з обґрунтованою пропозицією про внесення уточнень до прийнятого закону

У разі виявлення порушень законодавчої процедури, передбаченої Регламентом Верховної Ради України, наслідком чого може бути скасування результатів голосування, а також у разі подання на підпис Голові Верховної Ради України тексту закону, не ідентичного тексту законопроекту, прийнятого Верховною Радою України, народний депутат України у дводенний строк може звернутися із заявою до Голови Верховної Ради України з обґрунтованою пропозицією про внесення уточнень до прийнятого закону.

У цьому разі Голова Верховної Ради України не підписує закон без розгляду зазначених пропозицій Верховною Радою України у порядку, передбаченому статтею 48 Регламенту Верховної Ради України. Згідно з положеннями цієї статті у разі порушення встановленої Регламентом Верховної Ради України процедури при розгляді й голосуванні проекту закону, постанови, іншого акта Верховної Ради України народний депутат України, інший суб'єкт права законодавчої ініціативи чи його представник можуть звернутися до головуючого на пленарному засіданні із заявою про порушення Регламенту Верховної Ради України при розгляді й голосуванні питання.

Головуючий на пленарному засіданні повинен невідкладно вжити заходів для усунення порушень Регламенту Верховної Ради України, які виникли при розгляді й голосуванні питання, або у разі виникнення перешкод, які могли вплинути на результати голосування під час його проведення, провести за рішенням Верховної Ради України повторне голосування без обговорення.

Якщо в результаті вжитих головуючим на пленарному засіданні заходів не забезпечено припинення порушення Регламенту Верховної Ради України та не усунуто наслідків цього порушення при голосуванні

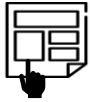
Правове регулювання

- [ст. 48, ч. 3 ст. 130](#) Регламенту Верховної Ради України

за закон, постанову чи інший акт Верховної Ради України в цілому або якщо головуючий на пленарному засіданні залишив заяву без розгляду, народний депутат України, інший суб'єкт права законодавчої ініціативи може у дводенний строк звернутися до Голови Верховної Ради України з відповідною письмовою заявою.

Одночасно народний депутат України, інший суб'єкт права законодавчої ініціативи вносить проект постанови Верховної Ради України про скасування рішення Верховної Ради України про прийняття закону, постанови чи іншого акта Верховної Ради України в цілому.

Голова Верховної Ради України або Перший заступник чи заступник Голови Верховної Ради України направляє проект постанови Верховної Ради України, передбачений частиною шостою цієї статті, в день його внесення комітету, до предмета відання якого належать питання регламенту, для попереднього розгляду і внесення пропозицій.

Проект Постанови про скасування рішення Верховної Ради України про прийняття закону в цілому

Рішення Верховної Ради України можуть бути скасовані Верховною Радою України до підписання відповідного акта Верховної Ради України Головою Верховної Ради України. Закони, постанови та інші акти Верховної Ради України, що набрали чинності, скасуванню Верховною Радою України не підлягають, вони можуть бути визнані Верховною Радою України такими, що втратили чинність. У разі порушення встановленої Регламентом Верховної Ради України процедури при розгляді й голосуванні проекту закону, постанови, іншого акта Верховної Ради України народний депутат України, інший суб'єкт права законодавчої ініціативи чи його представник можуть звернутися до головуєчого на пленарному засіданні із заявою про порушення Регламенту при розгляді й голосуванні питання. Головуючий на пленарному засіданні повинен невідкладно вжити заходів для усунення порушень Регламенту, які виникли при розгляді й голосуванні питання, або у разі виникнення перешкод, які могли вплинути на результати голосування під час його проведення, провести за рішенням Верховної Ради України повторне голосування без обговорення. Якщо в результаті вжитих головуєчим на пленарному засіданні заходів не забезпечено припинення порушення Регламенту та не усунуто наслідків цього порушення при голосуванні за закон, постанову чи інший акт Верховної Ради України в цілому або якщо головуєчий на пленарному засіданні залишив заяву без розгляду, народний депутат України, інший суб'єкт права законодавчої ініціативи протягом двох робочих днів подає Голові Верховної Ради України відповідну заяву. Одночасно народний депутат України, інший суб'єкт права законодавчої ініціативи вносить проект постанови Верховної Ради України про скасування рішення Верховної Ради України про прийняття закону, постанови чи іншого акта Верховної Ради України в цілому.

Правове регулювання

- [ст. 48, ч. 3 ст. 130](#) Регламенту Верховної Ради України

Зразок

- [Проект Постанови про скасування рішення Верховної Ради України від 16.01.2025 року про прийняття у другому читанні та в цілому проекту Закону «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо актуалізації та удосконалення деяких положень»](#) (реєстр. №12245 від 25.11.2024)

Висновок комітету на проект Постанови про скасування рішення Верховної Ради України про прийняття закону в цілому

Голова Верховної Ради України або Перший заступник чи заступник Голови Верховної Ради України направляє проект постанови Верховної Ради України про скасування рішення Верховної Ради України про прийняття закону в цілому в день його внесення комітету, до предмета відання якого належать питання регламенту, для попереднього розгляду і внесення пропозицій.

Комітет, до предмета відання якого належать питання регламенту, в терміновому порядку, але не пізніше як за три дні від дня одержання проекту постанови Верховної Ради України про скасування рішення Верховної Ради України про прийняття закону, постанови чи іншого акта Верховної Ради України в цілому, з урахуванням календарного плану роботи сесії Верховної Ради України, готує висновок щодо доцільності його прийняття чи відхилення.

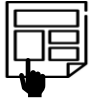
Після розгляду відповідного проекту постанови Верховної Ради України в комітеті, до предмета відання якого належать питання регламенту, Верховна Рада України без голосування про включення до порядку денного розглядає його на пленарному засіданні. Обговорення питання щодо такого проекту постанови Верховної Ради України проводиться за скороченою процедурою.

Правове регулювання

- [ч. 7 ст. 48](#), [ч. 8 ст. 48](#), [ч. 9 ст. 48](#), Регламенту Верховної Ради України

Зразок

- [Висновок на проект Постанови Верховної Ради України «Про скасування рішення Верховної Ради України від 16.01.2025 року про прийняття у другому читанні та в цілому проекту Закону «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо актуалізації та удосконалення деяких положень» \(реєстр. №12245 від 25.11.2024\)», внесений народним депутатом України Фединою С. Р. \(реєстр. № 12245-П2 від 16.01.2025\)](#)

Пропозиція Голови Верховної Ради України про усунення неузгодженостей та неточностей у прийнятому законі

абв

У разі виявлення у поданому на підпис тексті закону редакційних неточностей або явних неузгодженостей між його положеннями Голова Верховної Ради України може внести на розгляд Верховної Ради України пропозиції щодо усунення таких неточностей чи неузгодженостей.

На практиці така пропозиція вноситься на підставі подання комітету Верховної Ради України, про що приймається рішення за результатами розгляду відповідного питання на засіданні комітету.

У пропозиції щодо усунення таких неточностей чи неузгодженостей відображається суть неузгодженостей чи редакційних неточностей у прийнятому законі та формулюються уточнення, які мають бути внесені до тексту закону для усунення цих неточностей чи неузгодженостей.

Додатком до пропозиції щодо усунення неточностей чи неузгодженостей може бути порівняльна таблиця до відповідних положень прийнятого закону, в якій міститься: редакція закону, прийнята Верховною Радою України; пропозиції до закону, прийнятого Верховною Радою України; уточнений текст закону.

Питання щодо усунення неузгодженостей чи редакційних неточностей у прийнятому законі розглядається Верховною Радою України без попереднього включення його до порядку денного пленарного засідання Верховної Ради України у день внесення його Головою Верховної Ради України за умови попереднього отримання народними депутатами України документів, необхідних для розгляду питання та прийняття рішення.

Під час розгляду пропозицій щодо усунення неузгодженостей чи неточностей головуєчий на пленарному засіданні доповідає суть питання. Загальне обговорення питання не проводиться.

Правове регулювання

- [ст. 131](#) Регламенту Верховної Ради України

Зразки

- [Пропозиція щодо усунення неузгодженостей у прийнятому законі – Проект Закону про внесення змін до деяких законів України щодо удосконалення порядку обробки та використання даних в державних реєстрах для військового обліку та набуття статусу ветерана війни під час дії воєнного стану](#) (реєстр. № 10062 від 18.09.2023)
- [Порівняльна таблиця до окремих положень Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо удосконалення порядку обробки та використання даних в державних реєстрах для військового обліку та набуття статусу ветерана війни під час дії воєнного стану», прийнятого 16 січня 2024 року](#) (законопроект реєстр. № 10062)

Обговорення та голосування кожної із внесених Головою Верховної Ради України пропозицій відбувається в порядку голосування пропозицій і поправок.

Пропозиції, внесені Головою Верховної Ради України, не підтримані більшістю голосів народних депутатів України від конституційного складу Верховної Ради України, вважаються відхиленими.

Після завершення розгляду пропозицій Голови Верховної Ради України нове голосування щодо прийняття закону в цілому не проводиться.

У разі прийняття Верховною Радою України хоча б однієї з пропозицій, внесених Головою Верховної Ради України, головний комітет за участю юридичного та редакційного підрозділів Апарату Верховної Ради України протягом трьох днів готує і подає на підпис уточнений текст закону.

У разі відхилення Верховною Радою України всіх пропозицій Голови Верховної Ради України він зобов'язаний у той самий день підписати раніше поданий йому для підпису текст закону.

Пропозиції Президента України до поверненого ним закону (вето)

абв

Прийнятий Верховною Радою України закон підписує Голова Верховної Ради України і невідкладно направляє його Президентові України. Президент України протягом п'ятнадцяти днів після отримання закону підписує його, беручи до виконання, та офіційно оприлюднює його або повертає закон зі своїми вмотивованими і сформульованими пропозиціями до Верховної Ради України для повторного розгляду.

У разі якщо Президент України застосував право вето щодо прийнятого Верховною Радою України закону та в п'ятнадцятиденний строк повернув закон до Верховної Ради України зі своїми вмотивованими і сформульованими пропозиціями, наслідком цього є скасування результатів голосування за закон у цілому і відкриття процедури його повторного розгляду у Верховній Раді України. Закон, повернений Президентом України до Верховної Ради України для повторного розгляду, після його підготовки у головному комітеті розглядається позачергово на пленарному засіданні Верховної Ради України, не пізніш як через 30 днів після його повернення з пропозиціями Президента України, якщо Верховною Радою України не прийнято іншого рішення.

Президент України у разі застосування ним права вето щодо прийнятого закону повертає його до Верховної Ради України зі своїми вмотивованими і сформульованими пропозиціями, що можуть містити:

- нову редакцію конкретного положення закону;
- пропозицію виключити конкретне положення з тексту закону;
- пропозицію відхилити прийнятий закон.

Правове регулювання

- [ч. 2 ст. 94](#), [ч. 3 ст. 94](#), [п. 30 ч. 1 ст. 106](#) Конституції України
- [гл. 23](#) (ст. 132–136) Регламенту Верховної Ради України
- [Розпорядження Президента України від 30 травня 1997 року № 221/97-рп «Про порядок проведення експертизи і підготовки на підпис Президентові України законів України»](#)
- [гл. 2 розд. 10](#) (§§ 101–105) Регламенту Кабінету Міністрів

Зразок

- [Пропозиції Президента України до Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про політичні партії в Україні» щодо удосконалення правового регулювання фінансування діяльності політичних партій»](#)

Висновок головного комітету за результатами розгляду пропозицій Президента України

абв

Пропозиції Президента України до поверненого ним закону розглядаються у головному комітеті, який здійснював підготовку його остаточної редакції.

Під час розгляду пропозицій Президента України до поверненого ним закону головний комітет вивчає обґрунтованість кожної окремої пропозиції та ухвалює висновок щодо доцільності її прийняття чи відхилення.

У висновку головного комітету визначається кандидатура доповідача від комітету з цього питання під час розгляду на пленарному засіданні Верховної Ради України.

Правове регулювання

- [ч. 1 ст. 133](#), [ч. 3 ст. 133](#) Регламенту Верховної Ради України

Зразок

- [Висновок Комітету Верховної Ради України з питань правової політики щодо Пропозицій Президента України до Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про політичні партії в Україні» щодо удосконалення правового регулювання фінансування діяльності політичних партій](#)

Висновки інших комітетів за результатами розгляду пропозицій Президента України

Інші комітети з власної ініціативи або за зверненням головного комітету, який здійснював підготовку остаточної редакції закону, можуть розглянути пропозиції Президента України до поверненого ним закону на своїх засіданнях та не пізніше як у 10-денний строк з дня надходження такого звернення надіслати свої висновки до головного комітету.

Правове регулювання

- [ч. 2 ст. 133](#) Регламенту Верховної Ради України

Порівняльна таблиця до закону з пропозиціями Президента України

абв

Закон з пропозиціями Президента України подається головним комітетом у вигляді порівняльної таблиці, яка містить:

- текст статей прийнятого закону, до яких Президент України пропонує внести зміни; текст змін, запропонованих Президентом України;
- рішення головного комітету щодо кожної запропонованої пропозиції і його коротке обґрунтування;
- остаточний текст відповідних статей, частин або пунктів статей, який рекомендується головним комітетом для прийняття Верховною Радою України.

Якщо пропозиції Президента України зводяться до вимоги відхилити прийнятий закон, порівняльна таблиця не подається.

Правове регулювання

- [ч. 4 ст. 133](#), [ч. 5 ст. 133](#) Регламенту Верховної Ради України

Зразок

- [Порівняльна таблиця до проекту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про політичні партії в Україні» щодо удосконалення правового регулювання фінансування діяльності політичних партій](#) (реєстр. № 5253-1) (Повторний розгляд з пропозиціями Президента України)

Висновки структурних підрозділів Апарату Верховної Ради України за результатами експертизи пропозицій Президента України

Пропозиції Президента України можуть бути направлені Головою Верховної Ради України, а в разі його відсутності – Першим заступником Голови Верховної Ради України або заступником Голови Верховної Ради України для надання висновку у відповідні структурні підрозділи Апарату Верховної Ради України.

Висновки, підготовлені за результатами такої експертизи, направляються Голові Верховної Ради України, головному комітету та надаються народним депутатам України.

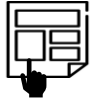
Пропозиції Президента України разом із висновком головного комітету, порівняльною таблицею та іншими супровідними документами надаються народним депутатам України не пізніше як за три дні до розгляду питання на пленарному засіданні Верховної Ради України.

Правове регулювання

- [ч. 6 ст. 133](#) Регламенту Верховної Ради України

Зразок

- [Висновок Головного науково-експертного управління Апарату Верховної Ради України на Пропозиції Президента України до Закону України «Про внесення змін до Цивільного процесуального кодексу України щодо уточнення підстав перегляду рішення суду за нововиявленими обставинами у справах про встановлення дієздатності особи](#)

Підписаний Президентом України закон, а також підписані Головою Верховної Ради України постанови й інші акти Верховної Ради України є оригіналами та зберігаються в Апараті Верховної Ради України в установленому порядку. Всі інші примірники закону, постанов та інших актів Верховної Ради України є копіями.

Підписані Президентом України закони публікуються в газеті «Голос України» та у Відомостях Верховної Ради України, а також розміщуються на офіційному вебсайті Верховної Ради України. Закони набирають чинності за умови їх опублікування у газеті «Голос України».

Підписані Головою Верховної Ради України постанови Верховної Ради України не пізніше наступного дня після їх підписання передаються Апаратом Верховної Ради України для опублікування в газеті «Голос України» та у Відомостях Верховної Ради України.

У разі виявлення невідповідності опублікованого закону, постанови чи іншого акта Верховної Ради України оригіналу такого акта у строк не пізніш як через 10 днів з дня виявлення такої невідповідності уточнений текст закону, постанови чи іншого акта Верховної Ради України публікується в газеті «Голос України», у черговому номері Відомостей Верховної Ради України; за необхідності здійснюються відповідні виправлення в еталонному електронному тексті оригіналу акта в базі даних нормативно-правової інформації «Законодавство України».

Оригінали Конституції України, законів, постанов Верховної Ради України вилучаються з цивільного обороту й не підлягають відчуженню.

Правове регулювання

- [ст. 94](#) Конституції України
- [ст. 51](#) Закону України «Про правотворчу діяльність»
- [ст. 139](#) Регламенту Верховної Ради України

Апарат Верховної Ради України забезпечує ведення бази даних нормативно-правової інформації «Законодавство України», що містить консолідовані тексти прийнятих Верховною Радою України актів. Консолідовані тексти зберігаються у формі комп'ютерного файлу, цілісність якого забезпечується за допомогою спеціальних засобів захисту інформації.

На офіційному вебсайті Верховної Ради України розміщуються також консолідовані тексти прийнятих (виданих) нормативно-правових актів. Консолідований текст є технічним інструментом ознайомлення з поточною чинною редакцією кожної норми права та (або) редакцією кожної норми права, чинність якої відтерміновано. Консолідований текст не є нормативно-правовим актом, проте забезпечує доступ користувача до текстів нормативно-правового акта та нормативно-правових актів, якими вносяться до нього зміни, шляхом гіперпосилання. Консолідований текст сукупно включає:

- 1) текст первинного нормативно-правового акта;
- 2) зміни до нормативно-правового акта та (або) інші дії, внесені нормативно-правовими актами, що набрали чинності;
- 3) зміни до нормативно-правового акта та (або) інші дії, внесені нормативно-правовими актами, набрання чинності яких відтерміновано на визначений строк (термін) (за їх наявності).

Доступ до баз даних нормативно-правової інформації та консолідованих текстів на офіційному вебсайті Верховної Ради України є вільним та безоплатним.

Правове регулювання

- [ст. 52](#) Закону України «Про правотворчу діяльність»
- [ч. 5 ст. 7](#) Регламенту Верховної Ради України

2.2. Алфавітний покажчик

Альтернативні законопроекти.....	35	Висновок комітету, до предмета відання якого належать питання конституційного права.....	77	свобод і Протоколів до неї, практиці Європейського суду з прав людини	59
Аналіз регуляторного впливу.....	42	Висновок комітету, до предмету відання якого належать питання боротьби з корупцією.....	75	Експертиза щодо впливу на показники бюджету та відповідності законам, що регулюють бюджетні відносини ...	54
Аналітичні матеріали, подані суб'єктами лобіювання.....	71	Висновок комітету, до предмету відання якого належать питання бюджету.....	74	Експертиза щодо впливу на показники економічного і соціального розвитку та відповідності зобов'язанням України за Угодою про заснування Світової організації торгівлі.....	65
Антидискримінаційна експертиза.....	60	Висновок комітету, до предмету відання якого належать питання оцінки відповідності законопроектів міжнародно-правовим зобов'язанням України у сфері європейської інтеграції.....	76	Експертний висновок Національної академії наук України.....	67
Антикорупційна експертиза.....	61	Висновок комітету, до предмету відання якого належать питання регламенту... ..	78	Загальнодержавна програма економічного, соціального розвитку	9
Біла книга.....	16	Висновок Пленуму Верховного Суду.....	68	Заява народного депутата України з обґрунтованою пропозицією про внесення уточнень до прийнятого закону.....	92
Висновки інших комітетів.....	79	Висновок редакційного опрацювання....	57	Звіт про результати правового моніторингу	49
Висновки інших комітетів за результатами розгляду пропозицій Президента України	99	Гендерно-правова експертиза.....	58	Звіт про результати публічних консультацій.....	46
Висновки структурних підрозділів Апарату Верховної Ради України за результатами експертизи пропозицій Президента України	101	Додаткові експертизи	63	Зелена книга.....	14
Висновок головного комітету до першого (повторного першого) читання.....	85	Доктрина	11	Інформаційне чи наукове дослідження ..	70
Висновок головного комітету за результатами розгляду пропозицій Президента України	99	Документи юридичного прогнозування. 12		Інші супровідні документи.....	50
Висновок головного комітету щодо доцільності включення законопроекту до порядку денного сесії Верховної Ради України.....	72	Експертиза на відповідність зобов'язанням України у сфері європейської інтеграції та праву Європейського Союзу (acquis ЄС).....	53	Консолідований текст закону	103
Висновок комітету на проект Постанови про скасування рішення Верховної Ради України про прийняття закону в цілому	95	Експертиза на відповідність положенням Конвенції про захист прав людини і основоположних		Консультативний висновок Вищої ради правосуддя.....	69
				Концепція проекту закону	17

Наукова експертиза	55	потребуватимуть здійснення правового моніторингу	22	Проект кодексу	24
Наукова концепція розвитку законодавства України	13	Подані комітетами переліки питань, що потребуватимуть законодавчого врегулювання.....	20	Проект первинного закону	26
Незалежна експертиза.....	66	Порівняльна таблиця	40	Проект постанови Верховної Ради України, що містять норми права	37
Обов'язкові експертизи	52	Порівняльна таблиця до закону з пропозиціями Президента України ..	100	Проект Постанови про скасування рішення Верховної Ради України про прийняття закону в цілому	94
Оригінал закону.....	102	Порівняльна таблиця законопроекту, підготовленого до другого читання	87	Проекти актів, прийняття яких передбачено в законопроекті або є необхідним для введення відповідного закону в дію.....	89
Оригінал прийнятого Верховною Радою України закону.....	90	Порівняльна таблиця законопроекту, підготовленого до третього читання ..	88	Пропозиції Президента України до поверненого ним закону (вето)	98
Остаточна юридична експертиза	91	Порядок денний пленарного засідання Верховної Ради України	83	Пропозиція Голови Верховної Ради України про усунення неузгодженостей та неточностей у прийнятому законі.....	96
Остаточне редакційне опрацювання	91	Порядок денний сесії Верховної Ради України	81	Стратегія.....	11
Оцінка впливу.....	15	Послання Президента України до Верховної Ради України	8	Угода про коаліцію депутатських фракцій у Верховній Раді України.....	6
Перелік законів, до яких у зв'язку з прийняттям закону необхідно внести зміни	89	Пояснювальна записка.....	38	Фінансово-економічне обґрунтування ...	41
Перелік нормативно-правових актів, які необхідно прийняти або змінити	45	Програма діяльності Кабінету Міністрів України	7	Цифрова експертиза	64
Перелік урядових законодавчих ініціатив.....	19	Програми, плани.....	10	Юридична (правова) експертиза.....	56
План законопроектної роботи Верховної Ради України на поточний рік.....	21	Проект закону про внесення змін	27		
План здійснення Верховною Радою України правового моніторингу.....	23	Проект закону про затвердження.....	31		
План організаційних, кадрових, матеріально-технічних, фінансових, інформаційних заходів для введення в дію закону після прийняття законопроекту	89	Проект закону про міжнародний договір	33		
Подані комітетами переліки законодавчих актів, що		Проект закону про схвалення.....	30		
		Проект закону про утворення, реорганізацію, ліквідацію суду	32		

*Дослідницька служба
Верховної Ради України*

* Цей документ підготовлений Дослідницькою службою Верховної Ради України як довідковий інформаційно-аналітичний матеріал. Інформація та позиції, викладені в документі, не є офіційною позицією Верховної Ради України, її органів або посадових осіб. Цей документ може бути цитований, відтворений та перекладений для некомерційних цілей за умови відповідного посилання на джерело.